

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 123

פרשת יתרו | גילוי נשמת התורה ע"י משה רבינו

מסירות אל הנפש

שביבי אור מתורתנו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו יורם מיכאל אברג'ל זצ"ל

ערוך על פי שיעוריו של בנו ממושיך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

- 1 כי קרן עור פניו
- 4 אסור להחמיץ הזדמנות
- 6 כי חולת אהבה אני
- 10 אורו של רבי מאיר בעל הנס
- 12 חומר וצורה
- 13 היועצים בע"מ
- 15 יתרו - במעגל האמת
- 19 יציאת מצרים באותות ומופתים
- 21 ויבוא עמלק וילחם
- 22 לדעת מה לעשות!
- 24 ידיעת החכמה והבנת צורתה
- 25 ארך אפים ורב חסד
- 27 הברקת הלב והנשמה
- 28 והיו עיניך רואות את מוריך
- 29 מעלת ראיית פני צדיק
- 34 העולה מן האמור להלכה ולמעשה

כולנו מצטרפים ללימוד יומי **בספר הקדוש בצור ירום** מהדורת כיס
חוברת שבועית המחולקת לפי שיעורים ללימוד יומי
ניתן לרכוש מנוי לקבלת החוברות

בית המדרש המאיר לארץ

הדפסת והפצת ספרי מורנו ורבנו הרב יודים מיכאל אברג'ל זצ"ל

80200 ת.ד. 345 נתיבות 08-374-0200

Office@H-L.org.il

www.haMeir-LaArets.org.il

079-522-1089 • 077-226-5972

קו 'דרכי נועם' - שיעורי התורה להאזנה

08-374-0200

077-223-1130

המאיר לארץ

054-263-8026

לקבלת 'רגע של אור'

1. מסילות אל הנפש

פרשת יתרו - כי קרן עור פניו

פרשת יתרו

כי קרן עור פניו

נכבדה וכתב רבנות בידה, אך נפשו של רבי קאפל חשקה דוקא בישיבת הכפר, משום שמצות צדקה והכנסת אורחים מצויות בה תדיר, ולא אבה להמירן אפילו בעד כס רבנות רם ומפואר באמסטרדאם המעטירה.

מעשי הצדקה והחסד של רבי קאפל, רבים היו מספור ונפלאים מהשג. ביתו פתוח היה לרווחה לארבע רוחותיו, וכל עובר ושב מצא בו לפניו שולחן ערוך ומיטה מוצעת. גם בעת נוסעו על עגלתו בדרכים לרגלי מסחרו, תר היה בעיניו אחרי הלכים המכתתים רגליהם בצידי הדרך, כדי שיוכל לגמול עמהם חסד ולהזמין לעלות על העגלה. כאשר היתה העגלה עמוסה באורחים עד אפס מקום, והלך נוסף נתגלה לעיניו, לא היה מהסס אפילו רגע, כי אם חש ויורד מן העגלה ומוסר את מקומו

סיפר הגאון החסיד בעל לשון הזהב רבי מרדכי גרליץ שליט"א, וז"ל: ¹ בכפר ליקאווא, הסמוך לטארניגראד, התגורר חוכר יהודי מיוחד במינו, עשיר מופלג ובעל צדקה מאין כמוהו, אשר חקר את מבשלות השכר ומשרפות היין מאת אדוני הכפר.

אותו חוכר עשיר, לא היה אלא גאון אדיר ומפורסם בדורו, צדיק נשגב וחסיד מופלג, אשר עשוי היה כולו מקשה אחת של תורה, עבודה וגמילות חסדים, ושמו: רבי קאפל מליקאווא.

לא צדיק נסתר היה, ולא טמיר ונעלם. טבע גאונותו וקדושתו יצא בעולם ושמעו הלך בכל המדינות. כל כך, עד שעמדה קהילת הקודש של שלומי אמוני ישראל שבאמסטרדאם ושגרה אליו משלחת

מעין החכמה

1. החלק הראשון של הסיפור עמוד עא), והחלק השני מיבסוד עבדיך' (חייב עמוד קטז).

1. החלק הראשון של הסיפור עמוד עא), והחלק השני מיבסוד עבדיך' (חייב עמוד קטז).

2 מסילות אל הנפש

פרשת יתרו - כי קרן עור פניו

בשעת התפילה, ניצב רבי זושא מאחורי התנור והתפלל באש קודש כדרכו. באמצע התפילה, חלף לידו יעקב יצחק. הגביה רבי זושא את טליתו מעל פניו, נתן בו מבט קצר, וחזר לתפילתו...

באותו הרגע, נפתחו מעיינות הדמעה של יעקב יצחק והוא החל לבכות מאין הפוגות. לאחר שכלו דמעותיו וחרב מקור עיניו, סיים רבי זושא את תפילתו. אז, ניגש רבי זושא אליו ואמר לו:

נפש ורוח, כבר נתתי לך! עתה, עליך לנסוע למזריטש, להסתופף בצילו של המגיד הגדול והקדוש, ואז תזכה גם לנשמה!...

לא ארכו השנים, ורבי יעקב יצחק, אכן נסע למזריטש. שם עלה ונתעלה בסולמה של תורה ועבודה, ועל אף גילו הצעיר, בלטה דמותו הרוחנית התמירה בין חשובי החבריא.

לאחר פטירתו של המגיד ממזריטש, הסתופף רבי יעקב יצחק בצילו של הגה"ק רבי אלימלך מליזענסק.

לאחר מכן התפרסם רבי יעקב יצחק כה'חזוה הקדוש' מלובלין. ורבבות יהודים הסתופפו בצילו.

להלך, כשהוא עצמו עושה את המשך הדרך בהליכה רגלית לצידי העגלה.

ויהי היום, נתגלה לרבי קאפל מן השמים, כי הגיע שעתו להיפטר מן העולם, אך למרבה צדקותיו, האריכו את ימיו בעשרים וחמש שנה, כדי שיוכל להכניס את בת זקוניו לחופה, לראות ממנה נכד צדיק יסוד עולם, אשר יאיר תבל ומלואה בתורתו ובקדושתו, ואף לראות בחופתו של אותו הנכד.

באותה שנה, השיא רבי קאפל את בת זקוניו לגאון הקדוש, רבי אברהם אליעזר הלוי הורוביץ משברשין. רבי קאפל הבטיח לבני הזוג חמש עשרה שנה מזונות על שולחנו, והתנה עמם, כי הבן הראשון אשר יולד להם יתגדל על ברכיו והוא יטרח עמו לחנכו ולחכמו, כל עוד יזכה להתהלך לפני ה' בארצות החיים.

בשנה הבאה, נולד הנכד המיוחל, ויקרא שמו בישראל: יעקב יצחק' - הלא הוא ה'חזוה מלובלין'.

והשנים חלפו...

באחד מגדודיו, הגיע פעם הרבי רבי זושא מאנפולי לליקאווא.

מסילות אל הנפש

פרשת יתרו - כי קרן עור פניו

לילה אחד, כחצות, שעה שבית המדרש דחוס היה מפה לפה בתלמידים הקדושים, היושבים ועוסקים איש איש בעבודתו בקודש, הופיע, לפתע, הרבי בכבודו ובעצמו בתוך ההיכל, פניו להבים כחד משרפי מעלה וכל דמותו כעמוד אש. לבבות הנוכחים פרכסו מיראת הרוממות, כאשר החל הרבי מודד בשעליו את ההיכל רצוא ושוב, ועיניו הטהורות תרות בין היושבים, כמבקשות אי מה או אי מי.

בחולפו על פניו של יוסל, תפסו הרבי בזרועו, ותוך שהיה מושכו אחריו לחדרו, קרא בקול צוהל:

הלא אותך אנכי מבקש! בוא, בוא עמי, בנו של רבי קלונימוס, ואאלפך בינה!

שעות על גבי שעות מסוגרים היו השנים בקודש פנימה, ומשיצא יוסל בפנים משולהבות, הכירו בו בני בינה כי קרן עור פניו. מני אז הקפידו האריות שבחבורה שלא לקרותו עוד בכינויו 'יוסל', כי אם בשמו המלא, דרך כבוד: רבי יוסף ברוך! ואילו מאחורי גבו, מתלחשים היו וממתיקים סוד, על גדולתו המסותרת של אותו בנן של קדושים...

וכך דרשו בעלי רשומות (אהל נפתלי אות שעג):² **"וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וּמַשְׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים"** (בראשית ב, י).

'עֵדֶן' - הוא הבעל שם טוב, **'נָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן'** - הוא תלמידו המגיד הגדול ממעזריטש, **'הַגֶּן'** - הוא תלמידו של ה'מגיד', רבינו הקדוש, הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק, **'אַרְבָּעָה רְאשִׁים'** - המה תלמידיו של הרבי רבי אלימלך, הצדיקים הקדושים: רבי יעקב יצחק - ה'חווה' מלובלין, רבי ישראל 'המגיד' מקאזניץ, רבי מנחם מענדל מרימאנוב, ורבי אברהם יהושע העשיל מאפטא בעל 'אוהב ישראל', אשר מהם נפוצה תורת החסידות ואורה בכל הארץ...

אברך צעיר היה יוסל, בנו של הגה"ק רבי קלונימוס קלמן בעל ה'מאור ושמש', שנים ספורות בלבד לאחר נשואיו.

מנהג של קבע אימץ לעצמו, מספר שבועות בשנה היה עוזב הכל ובא להסתופף בחצר קדשו של החווה מלובלין.

מעין החכמה

2. **להגאון** רבי אברהם חיים שמחה בונים מיכלזון זי"ע"א.

אסור להחמיץ הזדמנות...

בפינה מוסתרת בקרן זווית, ישב ולמד לו רבי אברהם בהתמדה, ולא עניין אותו כל מה שמסביבו. פלאצק, היתה עיר נמל גדולה השוכנת על נהר הוויסלה, ובדרך כלל כל הסוחרים הגדולים שהיו משתמשים במשלוח סחורות על נהר הוויסלה, היו עושים אתגחתא בעיר נמל זו.

בוקר אחד עת ישב רבי אברהם בבית המדרש ולמד, נפתחה הדלת, ונכנס יהודי מבוגר שנראה בשנות הארבעים ומעלה שלו, לבית המדרש.

אותו יהודי היה לבוש בבגדי סוחר, ועשה רושם שהוא מאלה הסוחרים שמובילים סחורות על הנהר מווארשה לדאנציג. האיש לא עשה רושם מיוחד על הלומדים, כי הם רגילים היו לראות אנשים אורחים כגון אלו, שבאים מפעם לפעם לעירם.

התיישב לו האיש ליד אחד השולחנות, הקיף בסקירה תוך דפדוף

ונספר סיפור נוסף: שמו של הבחור רבי אברהם נישא בפי כל, התמדתו וקדושתו הותירו רושם עז על כל מי שבא עמו במגע.

כאשר שמע עליו רבי דן לנדא מפלוצק מיהר לנסוע אליו, והציע לו את בתו לאשה. לאחר האירוסין אימץ רבי אברהם את שם משפחת חותנו, ומני אז נקרא רבי אברהם לנדא.³

וכך סיפר הגאון רבי מנחם יהודה בויס:⁴ באותו פרק זמן שהיה רבי אברהם סמוך על שולחן חותנו בפלאצק, היה בית המדרש העירוני מקום תורה ותפילה ובית ועד לחכמים.

מסביב לשולחנות היו יושבים צפופים ולומדים, זקנים, אברכים וצעירים בהתמדה, כמו שנהוג היה בימים ההם, שלימוד התורה לא היה במקומות מיוחדים כגון ישיבות וכוללים, אלא כל בית מדרש היה מקום תורה ותפילה.

מעין החכמה

3. **לימים** התפרסם רבי אברהם לנדא כהאדמו"ר מטשכנוב, ובנו רבי זאב וואלף לנדא הקים את חסידות סטריקוב.

4. **הרבי** רבי בונם מפשיסחא (ח"ב עמוד תו).

מסילות אל הנפש

פרשת יתרו - אסור להחמיץ הזדמנות...

רבי אברהם הרים את עיניו והבחין שהאיש נעלם, מיד רץ החוצה וניסה לאתרו, אך לשוא, האיש נעלם!

כאשר ניגש רבי אברהם לקפל את הטלית שנשארה מונחת על השולחן, נרתע לאחוריו, בראותו כי הטלית רטובה מדמעות ומזיעה, ונוטפת מים כמי שהטבילוה במעין!

למחרת השכים רבי אברהם והתעטף בטלית... אור נורא נדלק בלבו, כיסופין וגעגועין למשהו אחר, טמיר ונעלם... תפילתו זאת היתה רוויה דביקות, וכמעט שפרחה נשמתו מקרבו...

אותו סוחר היה הצדיק הקדוש והנורא רבי בונם מפשיסחא שבאותה עת עסק לפרנסתו בניהול עסקיה של הנגידה המפורסמת מרת תמר...

כאשר הגיע רבי בונם לרבו רבי יעקב יצחק מפשיסחא - 'היהודי הקדוש' סיפר לו את כל הקורות אותו בפלאצק, ויאמר לו: ראיתי אור גדול זורח שם, תא חזי ענותנותא דאברהם.

כאשר שמע זאת 'היהודי הקדוש' חפץ מאוד להיפגש עם רבי אברהם ושלח לו את ה'סוחר' רבי בונם לבקשו שיבוא אליו.

בספר מסויים, את כל היושבים ליד השולחנות, ומבטו נפל על רבי אברהם שישב בקרן זוית, וצורתו הקדושה שבתה את לבו והדליקה אותו, כי ראה חוט של חסד משוך עליו, ופניו היו מאירות מקדושה.

ניגש האיש אל רבי אברהם נתן לו שלום והחזיר לו שלום, ובתוך כך התעניין לדעת באיזה סוגיא הוא לומד כעת. והתחיל האיש לפלפל עמו בהלכה בסוגיא שעמד בה, בהראותו את כחו הגדול בתורה...

רבי אברהם השתומם לראות גודל בקיאות היהודי הזר הזה בתורה, וגם הוא לא טמן ידיו בצלחת והשיבו על כל דבר ודבר בטוב טעם ודעת... ניצוצות אש התעופפו שם...

האיש שהבחין בגדולתו של רבי אברהם ביקש ממנו שישאיל לו את הטלית ותפילין שלו בכדי שיוכל להתפלל תפילתו בהם. רבי אברהם הגיש לו אותם במאור פנים.

כשגמר האיש תפילתו, חלץ את תפיליו והוריד את טליתו מעליו, לא קפלה ולא שם אותה בנרתיקה, אלא הניח אותה על השולחן, ויצא במהירות מבית המדרש, מבלי להיפרד מרבי אברהם...

שלא בא אלינו, כי אני יודע שהוא קדוש מרחם אמו, ולו היה בא אלי, הייתי נותן לו את כל קרן האור שלי, והיה מאיר מתורתו על כל בני ישראל!

כמה ימים חלפו מאז, ובחול המועד סוכות - י"ט תשרי - הסתלק 'היהודי הקדוש' לבית עולמו!

צער רב מילא את לבו של רבי אברהם, אוי וי, הפסדתי!...

כתב הגה"ק רבי יוסף יהודה ליב בלוך זיע"א:⁵ כשהחכם יושב ודורש, אינו יכול למסור בדברי פיו, רק את חומר החכמה, אבל צורת החכמה, מה שמרגיש בלבו - לב חכם, אי אפשר לו למסור במילים, כי נשמת התורה אינה נמסרת בדברים לחוד...

כי חולת אהבה אני...

וכי קל בעיניכם? רבי יהודה, הנשיא של עם ישראל, מחתן את בנו רבי שמעון!

רבי אברהם קיבל את ההזמנה, ובחודש אלול תקע"ג הכין עצמו לנסיעה, יחד עם 'הסוחר' רבי בונם.

כאשר שמע זאת חותנו רבי דן אמר לו כי גם הוא חפץ לנסוע ל'יהודי הקדוש' מפשיסחא, ולכן הוא מבקש ממנו שימתין לו עד אחרי חג סוכות ויסעו ביחד.

רבי אברהם שמע לבקשתו ונשאר בעירו.

רבי בונם חזר לבדו לפשיסחא... וכאשר נכנס לרבו היהודי הקדוש, שאלו: האם הבאת עמך את הקדוש רבי אברהם? ויספר לו את כל מה שהיה, והעיכוב הנ"ל שבגללו הוא לא בא.

היהודי הקדוש נאנח ואמר: חבל מאוד והיזק גדול הוא

כך הובא במדרש:⁶ השמחה מילאה את הלבבות. ההתרגשות והצפייה ניכרו על הפנים.

מעין החכמה

יהודה ליב בלוך, כוונתנו לדבריו במאמר הנ"ל.

6. **קהלת** רבה (פרשה א אות ד). גמרא (נדרים :). ופירוש שוטנשטיין (שם).

5. **בספרו** 'שיעורי דעת' (ח"ב, מאמר חומר וצורה), הארה:

שיחתנו זאת מבוססת על המאמר הזה, ובכל מקום שנזכיר את הגאון רבי יוסף

מסילות אל הנפש

פרשת יתרו - כי חולת אהבה אני...

כאשר ראה רבי יהודה שבר קפרא
נעלב, אמר לו: תבוא מחר
לסעודת שבע ברכות שאני עושה.

בר קפרא קיבל את ההזמנה, ניגש
לביתו של רבי יהודה הנשיא
ואמר לה: מחר, בסעודת השבע
ברכות, אני אשתה יין, ואביך ירקוד
לפני, ואמך תעשה 'לולולו'... (כמנהג
כמה מעדות המזרח).

הסעודה היתה מפוארת - כאתמול,
השמחה עלתה עד לשמים -
כאתמול... והנה כאשר השמחה
והריקודים הגיעו לשיאם, ניגש בר
קפרא לרבי יהודה ושאל אותו: רבי, מה
פירוש המילה: "תֹּעֵבָה" (ויקרא יח, כב)?

רבי יהודה ענה תשובה, ובר קפרא
דחה אותו, עד שלרבי יהודה
לא היה מה להשיב! אנא, בר קפרא -
אמור לי את התשובה.

אמר לו בר קפרא: אם תרקוד לפני
ואשתך תמזוג לי כוס יין -
אומר לך! וכך היה! ובר קפרא ביאר:
'תֹּעֵבָה' - תועה אתה בה.

מכל עבר הגיעו עגלות עמוסות
נוסעים ומתוכם נשפכו בני
אדם. רבבות רבבות יהודים הגיעו
לשמחה מכל קצווי תבל! גם מלכי
העולם שלחו נציגים מכובדים...

החתונה הזאת נחקקה בלבות האנשים!
השמחה העצומה, הריקודים
מרהיבי העין... הפאר, ההדר, האוכל
המשובח והיין שנשפך כמים...

בר קפרא היה אחד מתלמידיו
הגדולים של רבי יהודה הנשיא,
וכששמע שבנו של רבו - רבי שמעון
מתחתן, התרגש כמו כולם וציפה
לחתונה...

אך, רבי יהודה הנשיא לא הזמין
אותו!...⁷

בר קפרא לקח עט וכתב על קיר
האולם: מאתים ארבעים מיליון
דינרין הושקעו במערך החתונה הזו,
ולא יכלו להזמין את בר קפרא! (על
פי מחירי הכסף שבימינו מדובר בסכום
הנע בין עשרים ושלשה לעשרים ושמונה
מיליון דולר!).

מעין החכמה

יהודה קיבל על עצמו יסורים, ויסוריו
כיפרו על דורו. וביום שלא סבל רבי יהודה
וצחק - מיד באה פורענות לעולם.

7. הגמרא שם אומרת, שהטעם שלא
רצה רבי יהודה להזמין את
בר קפרא, שלא יצחק אותו. כי רבי

בר קפרא לחמיו, ולכן קם, קרא לאשתו מהעזרה, ויצא בהפגנתיות מהאירוע...

וביאר האחרונים⁸ כך: החתונה היתה מפוארת בקנה מדה עולמי. רק עשירי רומי הגדולים יכלו לערוך אירוע שכזה.

ובר קפרא שהיה תלמידו המובהק של רבי יהודה הנשיא, והכיר את קדושתו העצומה, פרישותו הנוראה, ואת אהבת התורה המופלגת שלו - ידע, שכל הכסף והזהב בעיני רבי יהודה כאין והבל!

ורצה לפרסם זאת לעיני כולם!

בר קפרא ניגש לבתו של רבי יהודה ואמר לה: את לא יודעת את האהבה שאוהב אביך את התורה הקדושה! "רְשָׁפִיָּה רְשָׁפִי אֵשׁ שְׁלֵהֲבִתֶּיָּה. מִיָּם רַבִּים לֹא יוֹכְלוּ לְכַבֹּת אֶת הָאֵהָבָה, וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ, אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בְּאֵהָבָה, בּוֹזֵי בְּבוֹז לֹ" (שיר השירים ח, ו-ז)!

שמחת השבע ברכות המשיכה...

ושוב ניגש בר קפרא לרבי יהודה ושאל אותו: מה פירוש המילה "תְּבַל" (שם פסוק כג)? ושוב, רבי לא ידע, ושוב אמר לו בר קפרא: אם תרקוד לפני ואשתך תמזוג לי כוס יין - אומר לך!... ובעוד רבי יהודה מרקד, ובר קפרא עם כוס היין, ביאר כך: 'תְּבַל' - וכי תבלין יש בה!?

והשמחה המשיכה ביתר עוז...

ושוב ניגש בר קפרא לרבי יהודה ושאל אותו: מה פירוש המילה "זְמָה" (שם פסוק יז)? ושוב חזר הדבר על עצמו בשלישית... ובעוד רבי יהודה מרקד, ובר קפרא אווז את כוס היין, ביאר כך: 'זְמָה' - זו מה היא?

באותו אירוע שהה חתנו של רבי יהודה - בן אלעשה, וכשרבי יהודה רקד כבר בפעם השלישית, כבר לא יכל לסבול את האופן שבו התייחס

מעין החכמה

8. **ראה** בספר שיח דוד (בסופו, עמוד 2) לגאון רבי חיים דוד מינצר, ובספר אהל משה (דברים א עמוד תתקצ"ח) לגאון רבי משה יוסף שיינערמאן...

9. **הגה"ק** רבי גדליהו הלוי שור זיע"א, היה רגיל לספר את הסיפור

8. **ראה** בספר שיח דוד (בסופו, עמוד 2) לגאון רבי חיים דוד מינצר, ובספר אהל משה (דברים א עמוד תתקצ"ח) לגאון רבי משה יוסף שיינערמאן...

9. **הגה"ק** רבי גדליהו הלוי שור זיע"א, היה רגיל לספר את הסיפור

מסילות אל הנפש

פרשת יתרו - כי חולת אהבה אני...

הכל שוה בשביל שידע מיד את הפירוש, הדבר אינו סובל דיחוי ולו למחר, כעת תיכף ומיד רבי יהודה חייב לדעת מאי 'תועבה' ושום דבר אינו יכול לעמוד מול אהבת התורה ללא מצרים...

זו היתה מטרת בר קפרא, להראות לכל כלל ישראל אהבת התורה של רבי יהודה מהי היא, לאיזה דרגות ניתן להעפיל באהבת התורה עד ששום דבר לא יוכל לעמוד בפני זה, לא רגשות ולא משפחה, לא כסף ולא בושות מול כל ישראל, הכל מתגמד ומתאפס לעומת התורה הקדושה, 'אהבת התורה ללא שום מיצר וגבול', זו היתה מטרתו של בר קפרא...

ומחר אני אגלה זאת לעיני כל!

בר קפרא ניגש לרבי יהודה ומוכיח לו שהוא לא יודע פירושה של מילה אחת בתורה! אהבת התורה נדלקת בלבו של רבי יהודה! שום דבר כבר לא חשוב בעיניו, לא הכבוד ולא המעמד...

והוא מבקש מבר קפרא שיפרש לו את המילה.¹⁰ אומר לו בר קפרא, עדיין לא! 'רקוד לפני'. אהבת התורה של רבי יהודה אינה יודעת גבולות, ומוכן הוא להתבזות את כל הבזיונות העצומים האלה באמצע חתונת בנו, חתונה שכל כלל ישראל נמצאים בה, חתונה שהושקע בה הון כה רב, ובלבד שידע פירושה של מילה אחת מהתורה הקדושה...

מעין החכמה

אצל אבינו - מספרים בניו (בהקדמה לספרו אור גדליהו) - ראינו אהבה ומתיקות ונעימות מלימוד הגמרא, התפעלות משכל התורה וגדולותיה, מתוך הכרה שכל מילה ומילה היא דברי אלקים חיים.

אף הוא הסביר הרבה פעמים, שקנה המדה של אהבת תורה אינו אהבת החידושים, או הפלפול והחידוד, כי אם באהבת עצם התורה. אדם האוהב תורה מתקרב אליה, מתדבק בה, עד שנעשה הוא עצמו גוף אורייתא חי!... (מרכיבי תורה מעולם החסידות ח"ח עמוד רמ, לגאון רבי אהרן סורסקי).

רבי חיים הסתכל על הילד ואמר לו בהתעוררות: הידעת, בני, מי הוא אביו ומי רבו? נטל הקב"ה מאוצרו לפיד אש והוריד אותו עלי אדמות, וזה היה אביו. ושוב נטל הקב"ה לפיד אש של מעלה, הורידו לארץ, וזה היה רבו...

רבי גדליהו חי כך!

בני דורו אמרו עליו: אם יתן איש כל הון ביתו באהבה שאהב רבי גדליה שור זצ"ל את התורה בוז יבוזו לו!

אורו של רבי מאיר בעל הנס...

רבי יהודה הנשיא זימרו בדביקות
ומחאו כפים בשינוי...

בשביל ליד הבית צעד לו
רבי מאיר, וכששמע את

מחיאות הכפים הזדעזע...¹²

ניגש לחלון וגער בקול: רבותינו,
אסור לחלל שבת!

שמע רבי יהודה הנשיא את הקול,
ואמר: מי זה שבא ליסרינו
בתוך ביתנו.

שמע רבי מאיר את גערתו של רבי
יהודה ומיד התרחק מהמקום.

רבי יהודה ניגש לחלון לראות מי
'בעל הגערה' וראה שהוא
התרחק... מיד קמו כמה מהתלמידים,

שבת חתן הגיעה. רבי יהודה יושב
בראש השולחן, לצידו יושב
בנו החתן - רבי שמעון. מסביבו
תלמידיו הנוראים, ושאר המוזמנים.

עליצות הרגשות גאו שם, והשירה
כמו פרצה מאליה...
ההתלהבות גאתה שם, ומחיאות
כפים ליוו את השירה.

לפי ההלכה אסור בשבת למחות
כפים בצורה הרגילה, כף אל
כף. והטעם לכך לפי שחששו
רבותינו שמא יתקן כלי שיר... אך
למחות כפים בשינוי, שכף היד האחת
מכה על פנים היד השניה - מותר.¹¹

וכך מסופר בתלמוד ירושלמי (ביצה
פ"ה ה"ב): המסובים בביתו של

מעין החכמה

10. ולספק כלאחר יד, מותר.

והרמ"א כתב, וז"ל: והא דמספקין
ומרקדין האידנא ולא מחינן
בהו משום דמוטב שיהיו שוגגין וכו'.

ויש אומרים דבזמן הזה הכל שרי, דאין
אנו בקיאין בעשיית כלי שיר וליכא
למגזר שמא יתקן כלי שיר דמלתא דלא
שכיח הוא ואפשר שעל זה נהגו להקל בכל.

12. עיין בבית יוסף (או"ח סימן שלט אות א)
שדן בדעתו של רבי מאיר.

10. לשון ספר 'שיח דוד' (בסופו, עמוד 3).

11. וזה לשון מרן (שו"ע סימן שלט סעיף א):
אין מטפחין להכות כף אל כף,
ולא מספקין להכות כף על ירך, ולא
מרקדין, גזירה שמא יתקן כלי שיר.

ואפילו להכות באצבע על הקרקע, או
על הלוח, או אחת כנגד אחת
כדרך המשוררים, או לקשקש באגוז
לתינוק, או לשחק בו בזוג כדי שישתוק,
כל זה וכיוצא בו אסור, גזירה שמא
יתקן כלי שיר.

11. מסילות אל הנפש

פרשת יתרו - אורו של רבי מאיר בעל הנס...

רבי יהודה מחמת גודל קדושתו היו ידיו מכוסים בכפפות. פעם אחת הסיר רבי יהודה את הכפפה מידו, אנו הבטנו על ידו הגלויה ו... קרן אור נשגבה בקעה מאצבעו, והאירה עינינו במאור התורה!

וסיפור זה פלא פלאים! רבי יהודה, הנשיא היה חכם החכמים, אוצר ידיעות, קדוש וטהור, ואהבת התורה ליהטה בלבו כאש אוכלת...

וכאשר גילה את מקור אורו, לא תלה זאת בידיעתו הגדולה והרבה בתורה, ולא בעבודתו בתיקון המדות...

אלא בראיית עורפו של רבי מאיר?¹³ **וכדי** לבאר זאת, עלינו להקדים...

יצאו מהבית והלכו לבדוק מי הוא זה שהפריע... רבי מאיר מיהר ללכת, ותוך כדי כך נשבה רוח והעיפה את הצעיף מצוארו של רבי מאיר, וצוארו של רבי מאיר התגלה...

קרן אור מרוכזת בקעה מצוארו של רבי מאיר ונשלחה לתוך עיניו של רבי יהודה הנשיא...

באותה שעה נגלו לרבי יהודה שבילי תורה חדשים, רזין גנוזין וטמירין! וכך סיפר לתלמידיו: כאשר ראיתי את צוארו של רבי מאיר מאחוריו זכיתי למאור חכמת התורה!

ממשיך הירושלמי ומספר: ישבו רבי יוחנן (שחיבר את התלמוד הירושלמי) ורבי שמעון בן לקיש וסיפרו:

מעין החכמה

והקשה הגה"ק רבי אלעזר מנחם שך זיע"א: פניו של רבי יוחנן היו גלויות ולא כוסו בשום רעלה, כפות ידיו גם כן לא התחבאו מאחורי כפפות, אם כן מדוע היה רבי יוחנן זקוק לגלות את זרועו על מנת להאיר את הבית? מדוע פניו לא האירו בכל מקום שבו הלך?

ותירץ: שכאן טמון יסוד גדול: **הפנים והידיים גלויות הן, ומה שלוי אינו מאיר. רק דבר שמכוסה - בכחו להאיר...** (אבותינו ולנו ח"יב עמוד 94, לגאון רבי יועד כהן).

13. מסופר בגמרא הקדושה (ברכות ה:), על רבי אלעזר בן פדת שחלה, ושכב בביתו ללא יכולת לזוז.

רבי יוחנן, שהיה החברותא שלו הגיע לבקרו... מדרגות תלולות ומפותלות הובילו לביתו, שם במרתף אפל וחשוך, מתחת לשפת הכביש, שכב רבי אלעזר...

רבי יוחנן נכנס, חושך סמיך ועבה קידים פניו... רבי יוחנן פתח את כפתור השרוול, וגילה את זרועו... אור לבן ומבהיק בקע מזרועו, וגירש את האפילה...

חומר וצורה

צורת החכמה ונשמתה - היא פנימיות ידיעה זו, המתפשטת בלב, מצטיירת בו, ומורגשת בנפשו של אדם.

צורת החכמה, היא עיקרה ותוכנה האמיתי. בידיעת החומר של החכמה בלבד, לא יקרא האדם 'חכם'. כי רק האוזן קלטה אותה, אבל לא נכנסה בלבו, ולא חדרה לתוך נשמתו. ורק כשמכיר ומבחין בצורת החכמה, מתעמק בה, ומקיף אותה מכל צדדיה, אז היא נתפסת בלבו של האדם, ונעשית לחלק מנשמתו...

פרשת יתרו היא פרשת קבלת התורה. והנה, הפרשה מתחילה בסיפור התקרבותו של יתרו, "וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ כֵּהֵן מִדִּין חֲתָן מֹשֶׁה אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹקִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי הוֹצִיא ה' אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם" (שמות יח, א).

ומסתיימת בסוף פרשת כי תשא, בפסוק: "וַיֹּאֲבֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵי מֹשֶׁה כִּי קָרַן עוֹר פְּנֵי מֹשֶׁה וְהִשִּׁיב מֹשֶׁה אֶת הַפְּסוּהָ עַל פְּנָיו עַד בֹּאוֹ לְדַבֵּר אִתּוֹ" (שם לד, לה).

ובשני פסוקים אלו, מבואר כי עיקר ההבדל בין החכם הגדול

בדרשה שנשא הגה"ק רבי יוסף יהודה ליב בלוך, אמר, וז"ל: **כל הנמצאים שבעולם, מורכבים מגוף ונשמה.**

לא רק המדבר, והבעל חי, כי אם גם הצומח, ואפילו הדומם, יש לו בחינת נשמה - הוא הכח הרוחני המאחד את חלקיו, מחזיק את יסודותיו ומקיימו בתכונתו.

שתי בחינות אלו, שבכל נמצא, נכנה אותם בשמות: '**חומר**', ו'**צורה**'. שמשניהם יחד, נשלם כל דבר שבעולם.

חומר, הוא עצם הדבר, בחלקיו הנפרדים. והצורה, הוא הכח הרוחני, המאחד את חלקיו, ומעמיד אותו על תכונתו.

והנה יש לדעת, כי גם העניינים הרוחניים יש להם גוף ונשמה, חומר וצורה.

ואנחנו נעסוק עתה באחד מהדברים הרוחניים ביותר שנבראו, והיא ה'חכמה'. וגם לה יש חומר וצורה.

החומר של החכמה הוא ידיעת החכמה - המתבטאת במילים ואותיות של דיבור, כתב, ומחשבה.

13 מסילות אל הנפש

פרשת יתרו - היועצים בע"מ

ידיעות עצמן הידועות לשניהם, איך
הן מתפשטות ומצטיירות בלב,
ובמדת בהירותן וברירותן...
ונתחיל מההתחלה...

להקטן ממנו, אינו בידיעות החכמה
וכמותן, שיש בהם יתרון לאחד על
השני, אלא בצורתן - היינו במדת
ההרגשה וההבנה שיש להם, באותן

היועצים בע"מ

אחד מכם ילך למדינת ארם לקרוא
ליועצי בלעם בן בעור.¹⁴

השני ילך למדין להזמין את יתרו.¹⁵

והשלישי ירחיק לארץ עוץ אשר
בארץ קדם ויקרא לאיוב.¹⁶

ואל תעזו לחזור בלעדיהם!

השליחים יצאו לדרך...

פרעה ישב על כסאו המפואר
והשיח את לבו לשלשת
יועציו: בלעם, יתרו ואיוב. יש לי
בעיה קשה מאוד, ואני אסכם אותה
במילה אחת: 'יהודים'!

"**הנה** עם בני ישראל רב ועצום ממנו"
(שמות א, ט) ... ולא מוצא חן

כתב הגאון רבי מנחם צבי טאקסינ
זיע"א בספרו 'אמונה ודעת'
(דף יז ע"א) וזתו"ד: ארץ מצרים היתה
עֲרֶסֶה של האנטישמיות בעולם. בה
הושמעו, לראשונה בתולדות העולם,
תלונות אודות ריבוי בני ישראל.

בראשות המדינה עמד הצורר
המצרי - פרעה, וכאשר

ראה את ריבוי הילודה בעם ישראל,
קרא למשרתו ואמר לו: קרא לי מיד
לשלשת הפרשים הטובים ביותר!

לתוך הארמון נכנסו שלשה גברים
גבוהי קומה וחסונים, והקסדות

בידם... 'קראת לנו, אדוני המלך?'

כן. יש לי תפקיד בשבילכם.

מעין החכמה

את צאן יתרו חתנו פהן מדגון" (שמות
ג, א)...

16. איוב היה גר בארץ עוץ, וכמו
שנאמר: "איש ה'ה בארץ
עוץ איוב שמו" (איוב א, א)...

14. בלעם היה גר בארם, וכמו שסיפר ואמר:
"וישא משלו ויאמר מן ארם ינחני
בלק מלך מואב מהררי קדם" (במדבר כג, ז)...

15. יתרו היה גר בארץ מדין, וכמו
שנאמר: "וימשה ה'ה רעה

לסוגיו, וכן נאסור עליהם לנהל עסקים ולסחור בירידים ובתערוכות.

ואט אט נחל גם במעשי אלימות ותוקפנות נגד היהודים, עד שנצליח להפוך אותם לעבדים ונעביד אותם "בְּעֶבְדָּה קָשָׁה בְּחֶמֶר וּבְלִבָּנִים וּבְכָל עֲבָדָה בְּשֹׁדֵה" (שם פסוק יד)...

ועתה, קראתי לכם יועצי הבכירים, מה דעתכם על המפרט?

איוב ישב ושתק... כמו דג.

בלעם שפסף את ידיו בהנאה, ואמר: רעיון מצויין! ככה בדיוק צריך לעשות!

ויתרו, קם ממקומו נסער: פרעה, אתה לא נורמלי! לא מתנהגים ככה.

פרעה התעצבן ורצה להורגו, ויתרו ברח...

והמדיניות המצרית החלה! מספר מעשי ההתעללות וההשפלה הלכו וגדלו...

והתנהגות זו גרמה לתוצאה הפוכה מהמצופה!

בראות בני ישראל איך הפך לבם של מצרים לשנוא אותם, ואת רעתם אליהם, החלו גם בני ישראל לשנוא את המצרים, ויתרחקו מהם ככל אשר יכלו.

בעיני שהם עם בפני עצמו, אני רוצה שבממלכתי יהיה רק עם אחד!

ועל כן חשבתי על תוכנית פעולה!

נגרום להם כאלו צרות נוראות, מרות וקשות, עד שהם יבינו שזה קורה להם כי הם מובדלים מאתנו. ואז, כדי להפטר מהצרות, הם יסכימו להשיל מעליהם את הזהות היהודית ויתחברו עמנו להיות לעם אחד!

וכך נעשה:

"הָבֵה נְתַחֲכֶמָה לוּ פֶן יִרְבֶּה" (שמות א, י) - בתחבולות נקום להציק עליהם ולהמציטם. רק בתחבולות נצליח במעשינו. והשלב הראשון הוא להפוך אותם לעם עני ודל...

"וַיִּשְׁיִמוּ עָלָיו שְׂרֵי מִסִּים" (שם פסוק יא) - נחוקק חוק כזה: כל אדם שלא זורם בעורקיו דם מצרי טהור, עליו לשלם מיסי גולגולת, ומיסי בשר, מיסי ישוב, מקום חניה, ומיסי... ומיסי...

ובנוסף לכך "לְמַעַן עֲנֹתוּ בְּסִבְלָתָם" (שם) - נפקיע על פי החוק עסקים ורכוש של יהודים, נסלק את היהודים מן המסחר, נאסור עליהם לעסוק כעצמאיים במלאכה ובמסחר

ויצו עוד, שכל הבן הנולד ישליכו אותו ליאור. ובני ישראל היו נחשבים אז כצאן טבחה, ודמם הפקר כמים...

אך, שום דבר לא עזר, ובני ישראל שמרו על גזעם, ותחושת ההבדלה מהאומה המצרית הלכה וגברה - **"וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אֶתְּוֹ כֵּן יִרְפָּה וְכֵן יִפְרָץ"** (שם פסוק יב)...

וכך חלפו השנים...

יתרו - במעגל האמת

חלקו מחמת היותו אחד מיועציו הראשיים של המלך.

הרמב"ם בפירושו על המשניות (הקדמה לפרק חלק) כתב שישנם שלשה עשר עיקרים באמונה, ואחד מהם הוא: שהקדוש ברוך הוא מעניש לרשעים¹⁸ ומשלם שכר טוב לצדיקים.

ומה עשה פרעה אז?

החל להפקיר גם את דם בני ישראל וישסה עליהם את היחפים¹⁷ לעשות פרעות בהם. ויצו את המיילדות שיהרגו את כל הבן הנולד - בעודו בבטן אמו. ואת הבת יחיון. בחושבו שעל ידי זה תהיינה בנות ישראל מוכרחות להנשא לבני המצרים, ועל ידי זה יעלמו בתוך מצרים.

התנגדותו הנחרצת של יתרו לרצונו של המלך

פרעה התפרשה כמרידה במלכותו אשר אחת דתה להמית, וכדי להציל את חייו ברח - יתרו - למדין כאשר בכך הוא מותיר מאחוריו את כל העושר, הכבוד והגדולה שהיו מנת

מעין החכמה

בשנת 1588 למניינם, שנודעו במעשי הזוועה שלהם כנגד היהודים.

18. סיפר הגה"צ רבי שלום מאיר ולך שליט"א (מעין האמונה ח"ב עמוד צט) וז"ל: מעשה נורא אירע בעיר סלוצק, והיכה הדים בשעתו. היה שם רופא פורק עול, שנהג לצאת לשוח לפנות ערב מטעמי בריאות. פעם, ביום חמישי, עבר ליד האיטליז וראה את הקצב מפציר בקונים שיצאו מן החנות. הרוצה, ישוב בעוד שעה. הקונים התפזרו בלא טרזניה, נראה שרגילים היו בכך.

17. כך התבטא הגאון רבי מנחם צבי טאקסין זיע"א, וביטוי זה מצאנו גם בקובץ 'גדיל תורה' - סלוצק (שנה ב עמוד 306), וכך כתבו: היחפים המצרים העושים פוגרומים ומשליכים בנהר כל הבן הילוד, היחפים האלה טוענים עוד כי מקומם בגן עדן...

והנה, ניסינו לברר מהי משמעות 'היחפים', וככל הנראה היתה כוונתם לנזירים שהיו שייכים לפלג ה'מסדר האוגוסטינים היחפים' (שהוקם

אמר, 'לא נזקקתי לשירותיו, תודה לאל'.

כבודו לא שוחח עמו מעולם? תמהה. מוזר הדבר! אספר לכבודו במה הענין. בעלי נפטר לפני זמן קצר. לאחר פטירתו ראיתי בחלום, נרעש עד מאוד. סיפר שהביאוהו למשפט לפני כסא הכבוד, ועבירותיו רבו מספור. דנו אותו למדור התחתון שבגינהם. מחה ואמר: אמת שעברתי על כל אלו העבירות, אך מאידך גיסא הרי הצלתי נפשות רבות, וריפאתי עניים בני דלת העם ללא כל תשלום. כל המציל נפש אחת מישראל כאילו הציל עולם מלא - היכן כל המצוות? כלום זה משפט הצדק בעולם האמת!?

וענו לו: אמת, היה בכח מצוותיך להמתיק את עונשך, אך מה נעשה ומכרת כל זכויותיך לקצב במחיר רובל כסף אחד!

זעק בעלי - כך סיפר לי - וקרא: אללי לי! רחמו עלי, אולי יסכים הקצב לחזור בו מן המקח! נכמרו עליו רחמי בית דין של מעלה, ונתנו לו רשות להופיע בחלומי ולבקשני לבוא לכאן ולבקש שתבטל את הקניה.

את האמת אומר - סחה האשה - קמתי בבוקר נרעשת, אבל ביטלתי את הענין בלבי. אולם משהחלום נשנה פעמיים ושלש, ובעלי החל להתייפח ולבכות, החלטתי לבוא ולשאול האם חלום אמת הוא או לא. אך אם כבודו אומר שלא הכיר את בעלי אלא מראיה...

במהלך סיפורה נזכר הקצב בכל אותו מאורע. נרעש ואמר: אמת ויציב, כך היה מעשה! לא שיערתי בשעתו איזה מקח טוב עשיתי, בהיסח הדעת בא לידי!

הרופא הסתקרו, ושאל את הקצב לאן הוא ממהר עתה.

לבית הכנסת - ענה הקצב - לתפילת מנחה וערבית, ולשיעור שביניהם.

אבל היום יום חמישי, היום 'הבוער' בשבוע, והחנות מלאה קונים, איך מלאך לבך לגרש בכח את הפרנסה!?

ראשית, הפרנסה משמים - השיב הקצב - ומלבד זאת, אין היא חזות הכל. יהודי חייב לדאוג גם לעולם הבא שלו!

אין דבר כזה הקרוי עולם הבא, לגלג הרופא הפוקר.

הקצב משך בכתפיו והחיש צעדיו: לכבודו אולי אין. לי, מקוה אני שיהיה...

הרופא נפגע מן התשובה השנונה. 'שמע נא', לעג, 'אולי תרצה להגדיל חלקך בו - מוכן אני למכור לך גם את חלקי בו, תמורת רובל אחד במזומן'...

הקצב עצר, הביט ברופא במבט בוחר והפטיר: ובכן, למה לא, הרי זה עסק הוגן! הוציא מכיסו רובל ומסר לרופא שנשאר נטוע במקומו, ומביט בתמהון בקצב המתרחק. סקר את הרובל שבידו, הכניסו לכיסו והמשיך בטיולו, תמה לאמונתם התמימה של פשוטי העם.

חלפו שנים מספר, ואל האיטליז נכנסה אשה כבודה. לאחר התוודעות קצרה שאלה: כבודו אולי הכיר את בעלי המנוח?

מכיון שהציגה עצמה כאלמנת הרופא, ידע הקצב במי המדובר. 'מראיה בלבד',

17 מסילות אל הנפש

פרשת יתרו - יתרו - במעגל האמת

רחוקה כל כך באורחות חייה מהרב ומדייניו ומקהלה שומר המצוות, אף לא הבינה לאשורו את מושג גן העדן והגיהנום. אך זאת ידעה, חוותה והעבירה את רשמיה: בעלה היה מודאג מאוד, רעד ורתת, הפציר בה בתחנונים. כנראה שהענין חשוב עבורו מאוד, אמרה, והעלתה חיוך על פני השומעים.

קרא הרב לקצב, שעלה לבימה וסיפר דברים כהוויתם. כיצד לגלג הרופא והציע את העסקה, כיצד נענה להצעה וכיצד שמע שהיתה זו עסקת חייו. מובן שאינו חושב לוותר עליה: חייך וחיי אחרים - חייך קודמים, טען.

הרב היסה את המלמול הנרגש שנשמע באולם. מקצתם מצדדים בעמדת הקצב, והרוב מרחמים על נשמת הנפטר.

בית הדין יוצא להתייעצות - אמר - פסק הדין ינתן בעוד כחצי שעה.

הרב קם ויצא עם הדיינים לחדר שבצד בית הכנסת, והמקום הפך לזירת התנצחויות נסערות. מעניין, הכל היו בדעה שאי אפשר להכריח אדם לוותר על מקח טוב שרכש. אך התווכחו האם חובה לרחם על הנפטר או לא.

הוויכוחים נדמו באחת בהיכנס הרב מלווה בדייניו.

פסק הדין מכיל שלשה סעיפים, פתח הרב ואמר:

הסעיף הראשון: המכירה אינה תקיפה! העולם הבא אינו רכוש, היכול לעבור מיד ליד, להקנות או להמכר. עולם הבא הוא האור שהמצוות הזריחו לנשמתו

אם כך - אמרה האשה - הילך רובל כסף, ותבטל את המכירה!

לא עולה בדעתי! השיב הקצב בחוס, הן תבין הגברת, אדם קרוב אצל עצמו... קצב פשוט אני, מצוות רבות אין בידי. תפילה, תפילין, שבת, כשרות, דברים שבשגרה... כמה קנאתי תמיד באלו היושבים ב'מזרח' בעולם הזה, ויישבו ב'מזרח' בעולם הבא... עכשיו, שזכיתי במצוות רבות של הצלת נפשות, מקומי 'שם' מובטח...

משכה האשה בכתפיה ואמרה: איני אלא שליחה. כשיבוא בחלום, אמסור לו את התשובה...

למחרת בבוקר השכימה האשה ופנתה לבית הכנסת. המתינה בשערי עד גמר התפילה וחייכתה לצאתו של רב העיר, הגאון הרידב"ז זצ"ל. הרב יצא, מוקף בנכבדי העיר, והאלמנה עיכבה אותם וסיפרה את סיפורה. בעלה בא אליה גם הלילה בחלום, וכששמע את תשובת הקצב זעק זעקת שבר ודחק בה ללכת לרב העיר ולהזמין את הקצב ל'דין תורה'!

נרעש הרב, ונרעשו נכבדי העיר. הסיפור עשה לו כנפים ותהום כל העיר. לרגל הענין הציבורי, קבע הרב שדין התורה יערך בהיכל בית הכנסת הגדול.

בשעה היעודה היה בית הכנסת מלא מפה לפה, והמונים צבאו על החלונות והדלתות.

הס הושלך בהכנס הרב והדיינים. הם ישבו על בימה מוגבהת, והתובעת, האלמנה, הזמנה לפרוש את תביעתה. נבוכה היתה,

היועצים על בניו אהוביו. על בלעם שייעץ לאבד את בניו של הקב"ה, גזר הקב"ה שימות מיתה משונה בדקירת חרב, וכן היה, כפי שנאמר בפרשת מטות: "וְאֵת בַּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הֶרְגוּ בְּחָרֶב" (במדבר לא, ח).

ומכיון שבלעם ואיוב הרשיעו - נגזר עליהם עונש. ויתרו שהצדיק - זכה לשכר. וכך אמרו במדרש (שמות רבה פרשה א אות ט): **באותה** שעה ישב הקב"ה וראה מה שיעצו כל אחד משלשת

מעין החכמה

כפר בשכר שעתיד לבוא והסכים למכור את חלקו בו, ועל כן - למרות שהמכירה עצמה לא חלה - זלזלו בו וכפירתו בו טרדוהו ממנו. זו ההלכה, ואין לשנותה.

נהם אכזבה עלה בקהל. הכל הפסידו כאן. הקצב איבד את תקוותו הגדולה, והרופא יצא קרח מכאן ומכאן: את הרובל החזיר, ואת עולמו איבד...

סעיף ג', עלה קולו של הרב. הואיל ועקב המאורע נגרם קידוש שם שמים, ויהודים רבים התחזקו בראותם שיש דין ויש דיין וכל מעשה יבוא במשפט, קובעים אנו על דעת המקום ועל דעת הקהל שזיכוי הרבים הזה נזקף לזכותו של הרופא.

והואיל וחז"ל הקדושים אמרו (יומא פג). שהמזכה את הרבים אינו נופל לגיהנם, יפטר הרופא מדינה של גיהנם, והואיל ואמרנו שזכויותיהם של הרבים יזקפו לזכותו, ראוי מעמד זה של חיזוק האמונה להקנות לו חלק לעולם הבא.

אנחת רוחה נשמעה, והקצב פילס דרך אל הרב בקוראו: רבי, רבי, הן תודו שגם לי יש חלק בכך, תפסקו שגם חלקי לא יקופח...

של האדם והכשירוהו לקלוט את התענוגות הרוחניים הנפלאים וההשגות העילאיות והמרוממות - ואיך יזכה בהם אדם שלא עמל ולא השיג, ואינו מוכשר לחוות את הדברים!:

ואם כן, מובן, שהשכר הרוחני אינו ניתן למכירה. פסק הדין הוא איפוא שהאלמנה תשיב לנתבע את הרובל, והמקח בטל.

הקהל נאנח אנחת רוחה, וביקש להתפזר. אבל הרב לא סיים: סעיף ב' קובע, שלמרות שהמכירה בטילה, איבד הרופא את כל חלקו בגן העדן.

אנקת תדהמה נשמעה בקהל: למה ועל מה!:

והרב הסביר: אין לבית הדין ברירה, חייב הוא לפסוק לפי ההלכה. פסוק מפורש הוא בספר יחזקאל: "וְאֵתָהּ בֶן אֶדָם אָמַר אֵל בְּנֵי עַמְדָּה צְדָקָת הַצְדִּיק לֹא תַצְלִינֵנוּ בְיוֹם פְּשָׁעוֹ" (יחזקאל לג, יב) - והסבירו בגמרא (קידושין מ:). שהמדובר בצדיק שהתחרט על צידקותיו וויתר על שכרו.

וכן מבואר בתחילת פרק חלק (סנהדרין ג). שהכופר בעולם הבא נדחה מהעולם הבא, והרי זה הוא המקרה שלפנינו: הנפטר

פרשת יתרו - יציאת מצרים באותות ומופתים...

חרס עד זוב דם ממש (ראה איוב פרקים א-ב).

ועל יתרו שנחרד לשמוע על הרעיון המזעזע להזיק לבניו של הקב"ה ומסר את נפשו ממש על מנת שלא להיות שותף בזה, גזר הקב"ה שיזכה בהמשך חייו להתקרב לעם ישראל, לחסות תחת כנפי השכינה, ושכנותיו תזכינה להתגייר ולהתחתן עם עם ישראל...

על איוב ששתק ולא הביע כל התנגדות לפגיעה בבניו של הקב"ה, גזר הקב"ה שנה של יסורים מרים ממות, וכן היה, וביום אחד איבד איוב שבעה בנים ושלוש בנות שנספו במיתה משונה, וכל הרכוש הרב שהיה לו הלך לטמיון, וגם כל גופו, מכף רגלו ועד קדקדו, התמלא בשחין נוראי, והיה איוב מגרד את גופו בשברי

יציאת מצרים באותות ומופתים...

'כִּי גַר יִהְיֶה זְרָעְךָ' - משמעותה שעם ישראל יהיו **שפלים בין הגויים** כדרך הגר שהוא שפל...

'בְּאֶרֶץ' לא לְהֵם' - משמעותה שתסתלק **ותסתור מהם השכינה הקדושה**, על דרך מאמר חז"ל (כתובות קי): 'כל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה'.

'וְעַבְדוּם' - משמעותה שלא די שיהיו שפלים כגרים אלא גם **שישעבדו בהם כעבדים** (כי סתם גר אינו עבד).

'וְעֵנּוּ אֹתָם' - משמעותה שלא רק שישתעבדו בהם כעבדים אלא גם **יענו אותם בכל מיני עינוי ללא שום סיבה** (כי סתם עבד לא מענים אותו בחינם).

עם ישראל התענו תחת המגף המצרי. ואז, הגיע עת הגאולה... הקב"ה גילה את זרוע עוזו - וגאל את עם ישראל! אמנם, חשוב לדעת, הגאולה לא היתה בפעם אחת אלא בשלבים!

וכדי להבין את שלבי הגאולה, נביא את דבריו של אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'יל זיע"א (אמרי נועם וארא - מאמר א) וז"ל:

הקב"ה התגלה לאברהם אבינו ואמר לו: **יְדַע תְּדַע פִּי גַר יִהְיֶה זְרָעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לְהֵם וְעַבְדוּם וְעֵנּוּ אֹתָם אֲרַבֵּעַ מְאוֹת שָׁנָה**" (בראשית טו, יג).

וביאר הכלי יקר (שמות ו, ו): דע לך אברהם שהגלות תיווצר בארבעה שלבים:

פרשת יתרו - יציאת מצרים באותות ומופתים...

אבל בסופו של דבר אחרי הכל, תגיע הגאולה...
וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֹתֵיכֶם - כפשוטו, שהצילים מהעבדות.

וְגַאֲלֵתִי אֶתְכֶם בְּזְרוּעַ נְטוּיָה וּבְשִׁפְטִים - הם כתובים בפסוקים: "לִכֵּן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם, וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֹתֵיכֶם, וְגַאֲלֵתִי אֶתְכֶם בְּזְרוּעַ נְטוּיָה וּבְשִׁפְטִים גְּדֹלִים, וְלִקְחַתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהָיִיתִי לְכֶם לֵאלֹהִים וַיִּדְעֻתֶם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם" (שמות ו, ו-ז).

וגם הגאולה היתה בארבעה שלבים. הם כתובים בפסוקים: "לִכֵּן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם, וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֹתֵיכֶם, וְגַאֲלֵתִי אֶתְכֶם בְּזְרוּעַ נְטוּיָה וּבְשִׁפְטִים גְּדֹלִים, וְלִקְחַתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהָיִיתִי לְכֶם לֵאלֹהִים וַיִּדְעֻתֶם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם" (שמות ו, ו-ז).

וְלִקְחַתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהָיִיתִי לְכֶם לֵאלֹהִים - השלב האחרון, והעיקרי שבכולם, הוא הדביקות בשכינה...¹⁹

וּבִט"ו בניסן שנת ב' אלפים תמ"ח יצאו עם ישראל ממצרים...
 והנסים המשיכו...

וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם - מתחילה הצילים מן הדבר המסוכן ביותר והוא העינוי, כי הסבלות היינו העינוי, כמו שכתוב "למען ענותו בסבלותם" (שם פסוק יא).

מעין החכמה

לאחד מחדרי בית הכנסת, ושאלתו בפיו: על מה כבודו מעוניין לדבר מחר בדרשתו?

על שמירת שבת. אמרתי.

שבת!?! איך אפשר לייחד דרשה על נושא כזה, כאשר מחצית מהמתפללים מגיעים בשבת לבית הכנסת במכוניותיהם, לא! תדבר בנושא אחר.

על טהרת הבית הצעתי.

כאשר אני נותן אישור לדרוש, יש לנו הקפדה מיוחדת שלא להציק לחברי בית הכנסת, ובכלל, כיון שרבים רחוקים משמירת תורה, לא כדאי לדבר סתם ללא תועלת.

19. עיקר הדביקות בשכינה היא דוקא על ידי קיום מצוות מעשיות. בפועל.

סיפור הגה"צ רבי שלום שבדרון זיע"א (הובא ב'להגיד' שמות עמוד 66 לגאון רבי יעקב אריה אריאל שליט"א) וז"ל: כאשר שהיתי באמריקה התבקשתי לנאום בבית כנסת ענק, בו המתפללים שמרו מצוות - למחצה לשליש ולרביע. חלק מבניהם כבר מתבוללים, רחמנא ליצלן.

מנהג המקום, כי לקראת הדרשה חייבים לקבל אישור מהפרזידנט (נשיא בית הכנסת) בבוקרו של אותו יום, הפרזידנט 'הנכבד' הטריח את עצמו, קרא לי ויצאנו

פרשת יתרו - ויבוא עמלק וילחם

ויבוא עמלק וילחם

שאינן שם מקורות מים, ובלבדכם החלה לנשוב רוחות סערה... האם כדאי כל הדרך שעשינו... האם יש מישהו שחושב עלינו, מתעניין בנו? ספקות... ספקות...

ומשה רבינו עומד ורואה, מסתכל ומבחין, ספקות נוראים בלבולים מבהילים, וכמו שנאמר: "על ריב בני ישראל ועל נסתם את ה' לאמר ה'ש ה' בקרבנו אם אין" (שם יז, ז). כך עברו יומיים, וכל המים שהיה בכליהם אזלו, ושוב החלו התלונות... ה' התגלה למשה וציוה אותו: קח את מטך והכה בצור ויצאו ממנו מים, וכך היה.

ומכיון שברפידים עם ישראל נפלו לספקות באמונה, אותם הספקות והחששות התפשטו באויר עד שעברו אלף מאתים קילומטר והגיעו אל עמלק, נכנסו בו ועוררו את כחו... כח הספק!

ועמלק, אסף במהירות שלל כלי נשק, תחמושת, אמצעי

מרעמסס נסעו לסוכות, והמשיכו במסעם דרך המקומות הבאים: אַתָּם, פי החירות, מרה, אלימה, ים סוף.

על גדות ים סוף נעמדו ישראל בחוסר אונים... הקב"ה ביטל את כל חוקי הטבע, ועם ישראל עברו בתוך הים...

התהודה שנוצרה ממעשה זה היתה עצומה! "שְׁמְעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן חֵיל אַחְזֵי יִשְׁבִּי פְּלִשְׁתִּי. אֲזַנְבְּהֶלוּ אֱלֹפֵי אָדוֹם אֵילֵי מֹאָב יֵאחֲזִמוּ רַעַד נִמְגֹו כֹּל יִשְׁבִּי כְּנַעַן" (שמות טו, טו)!

ועם ישראל המשיכו במסעם...

בט"ו אייר הגיעו למדבר סין ובאותו יום נגמר להם הלחם שהוציאו מצרים, עם ישראל נכנסו ללחץ והתלוננו... הקב"ה שמע את תלונותם והוריד להם את המן שסודו היה גדול ונשגב.

והמסע המשיך... דפקה, אלוש, ובהגיעם לרפידים גילו

מעין החכמה

מטרה?! הרי לא ישמעו לך, חבל על הזמן והכח.

כעסתי, רבונו של עולם: אז על מה כן אפשר לדרוש בבית כנסת שכזה? שאלתי **'תדבר** על אידישקייט' (יהדות)... השיב.

על חינוך - אדברי הצעתי.

בשום אופן לא! בית ספר הגויי מכיל בקרבו את רוב תושבי היהודים, ובבית הספר היהודי לומדים רק מתי מעט. סתם לדבר ללא

וכשראה משה רבינו שהמלחמה בשני מישורים, חילק אותה לשנים, את המלחמה במישור הרוחני לקח לעצמו וכמו שנאמר: "מִחָר אֲנֹכִי נֹצֵב עַל רֹאשׁ הַגְּבֻעָה וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיַדִּי" (שמות יז, ט).

ואת המלחמה במישור הגשמי מסר ליהושע בן נון כמו שנאמר: "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אַנְשִׁים וְצֵא הַלֶּחֶם בְּעַמְלֶק" (שם)...

מספר עמלקים בודדים הצליחו להימלט מהמלחמה... מוכים וחבולים, חזרו לארצם... והדי הנצחון הדרו בכל הארץ...

ובמדן הרחוקה הסתובב יתרו כארי בסוגר...

לחימה, סוסים, פילים וגמלים, ציוד מכני ואספקה... ונערך למלחמה נגד ישראל...

וגילה רבי שמעון בר יוחאי (זוהר פרשת בשלח דף סה ע"ב): **שהמלחמה הזאת היתה המלחמה הקשה ביותר שבכל מהלך ההיסטוריה**, וזה לשונו (בתרגום): בוא וראה, מיום שנברא העולם עד זמן ההוא, ומזמן ההוא עד שיבוא מלך המשיח, ואפילו בימי גוג ומגוג, לא תהיה נמצא כמוה.

והטעם לזה כי המלחמה הזאת היתה למעלה בעולמות העליונים (והיינו שהתגברה מדת הדין מאוד) וגם היתה למטה.

לדעת מה לעשות!

הוציא ה' את ישראל ממצרים" (שמות יח, א).

ופירש רש"י (שם) וז"ל: וישמע יתרו - מה שמועה שמע

ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק!

בשיחה שמסר הגה"צ רבי לייב חסמן²⁰ אמר, וזתו"ד:

יתרו התארגן במהירות לציאה, ויצא לדרך... ליד מחנה ישראל נעמד, ושלח שליח לחתנו משה: משה רבינו, הגעת...

וכך מתחילה פרשתנו: "וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ כִּהָּן מִדֵּין חֵתָן מֹשֶׁה אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי

מעין החכמה

20. כך הביא בשמו הגה"צ רבי שלום שברון זיע"א (ניצוצי התורה, שמות עמוד קעז, לגאון

רבי אהרן פרלוב).

רוכבים על החמור, חורשים עם השור, ושמעה של זו לא הגיע לאזניו מעולם...

יוסי נעצר והתבונן... 'איזה בזבוז! להניח פה מוטות מובחרים וברגים מובחרים! מוטות אלו - אין דומה להם לחרישת האדמה, והברגים - אין כמותם לחיזוק רסן הבהמות'. יוסי 'התיישב' על המציאה - והחל במלאכת פירוק הברגים והברזלים...

בעודו עייף ושקוע במלאכתו, לפתע הגיחה הרכבת מרחוק ובאה במהירות לקראתו. הקטר שהבחין בעוד מועד באדם שרכון על הפסים, פתח מיד בצפירה בכל הצופרים העומדים לרשותו והפעיל את כל האזעקות, על מנת לאותת לאיש שירד מן הפסים...

יוסי מנגד אינו מבין דבר, אך פתאום שומע הוא רעש מעניין: קולות חזקים ועבים עולים ויורדים... לרגע נזכר הוא ביום חתונתו, ובזמר הכפרי שהטיב לשעשע את המוזמנים...

הקולות שגברו מרגע לרגע גרמו לכפרי להסיט את ראשו לעבר מקור הרעש, והנה הוא מבחין

כל העולם רעש וגעש בעקבות נסי קריעת ים סוף ומלחמת עמלק... אבל, האדם היחיד, היחיד, שהנסים השפיעו עליו, היה יתרו.

והתורה הקדושה משבחת אותו: 'וַיִּשְׁמַע יְתְרוֹ'.

וצריך להבין, ההבדל בין יתרו לשאר העולם לא היה בשמיעה, שהרי כל העולם שמע, וכמו שנאמר: "שָׁמְעוּ עַמִּים" (שם טו, יד)... אלא, שיתרו בא להתגייר, ושאר העולם לא! ואם כן היה צריך לומר 'ויבוא יתרו'?

ולפני שנשיב, נקדים סיפור:

יוסי נולד בכפר. חייו חלפו עליו בין שדות התירס, ורפתות הבקר... ויום בהיר אחד, הוא החליט אני הולך לעיר הגדולה!

בעוד הוא מהלך בדרך, הוא מבחין שעל האדמה שלצידו פרושים שורה ארוכה של מוטות ברזל, ללא התחלה וללא סוף, ולידם, בהפרש של אמה או שתיים, שוב מוטות ברזל לכל האורך - חזקים ויפים.

יוסי, בן הכפר, לא ראה רכבת, ולא שמע את שמעה מימיו. בכפר

שמיעה! הרי זו שמיעה כזו שעוד רגע והוא מרוסק אברים אברים...

כשהקטר צופר, 'לשמוע' - הפירוש

הוא לרדת מהפסים!!! מי

שאינו מבין את משמעותה של הצפירה - אינו שומע 'צפירה' - אלא שומע זמרי חתונה...

זהו 'וישמע יתרו'. כולם אכן שמעו

את נסי קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, 'שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת', כולם אולי מחאו כף והזילו דמעה נרגשת... אבל כל אחד 'שמע' משהוא אחר... רק אחד שמע את האמת - וזהו יתרו! כי יתרו שמע את השמיעה המולידה מעשים! הוא הבין, לקח ללב ובא לידי מעשה!

ועיקר החכמה היא השמיעה הפנימית...

בעין גדולה עגולה ויפה המתקרבת ובאה, ועמה קולות זמר משונים... כאן, כשראה את העין הגדולה, נזכר מיד בכרכרה המיוחדת של החתן והכלה, המשובצת בקישוטים וחיטובים שונים, ואמר בלבו: לבטח זוהי חתונה נוסח בני העיר הרעשנים...

או אז התגנבה מחשבה ללבו, ואמר לעצמו: נפוש נא מעט מן העמל - ונשמח עם החוגגים... וממחשבה למעשה - קם על רגליו ופתח בריקוד נלבב...

אדם מן הצד אשר יראה את המחזה, ודאי יאמר בלבו: האיש הלזה לבטח חרש על אזניו, ולכן אינו שומע את צפירתו של הקטר!!! ומה האמת? וכי אכן חרש הוא? הרי שומע הוא היטב! אדרבה, עוד שומע ורוקד... אבל אוי לה לאותה

ידיעת החכמה והבנת צורתה

צורת החכמה ונשמתה - היא פנימיות ידיעה זו, המתפשטת בלב, מצטיירת בו, ומורגשת בנפשו של אדם.

החומר של החכמה - אין הפרש בו (על פי רוב), בין איש אחד למשנהו, ואפילו בין גדול

המשיך הגאון רבי יוסף יהודה ליב בלוך, ואמר: כבר ביארנו כי החכמה מתחלקת לשני חלקים: חומר וצורה. החומר של החכמה הוא ידיעת החכמה - המתבטאת במילים ואותיות של דיבור, כתב, ומחשבה.

מאשר אצל זה שחסר לו הכח להשיג את צורת כל דבר, שאצלו אמונתו איננה פנימית ואיננה מתאזרחת בנפשו, והרי היא חומר בלי צורה.

ורק איש של צורה' יכול להגיע לדביקות אמיתית בה' יתברך. כי הדביקות בה' באה רק על ידי בהירות וחוזק האמונה, ורק איש צורה, שאמונתו בהירה וחדורה בעמקי נפשו, יכול להגיע למעלת הדביקות, ולהשפיע ברכה לזולתו, גם כי ברכתו יוצאת בהכרה יותר בהירה, מפני שכל רגשותיו ומחשבותיו הן יותר עמוקות ונובעות מתוך פנימיות נפשו!...

בשעה ששמע יתרו את נסי קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, חש שיש משהו פנימי המסתתר בתוך הסיפור הזה, משהו טמיר ונעלם...

וזה גרם לו לעזוב הכל ולהגיע למדבר סיני! וכשהגיע ראה שעם ישראל מתכווננים למעמד הר סיני!...

ארך אפים ורב חסד

עם ישראל עומדים בעיצומו של המעמד הנורא, בו היה הגילוי האלקי הגדול ביותר שהיה מימות עולם - מעמד הר סיני.

לקטן, אין הפרש במדת החכמה הידועה לשניהם.

אבל בצורת החכמה, ההפרש הוא לאין שיעור וערך. כי עיקר ההבדל בין החכם הגדול לקטן ממנו, אינו בידיעות החכמה וכמותן, שיש בהם יתרון לאחד על השני, אלא בצורתן - היינו במדת ההרגשה וההבנה שיש להם, באותן ידיעות עצמן הידועות לשניהם, איך הן מתפשטות ומצטיירות בלב, ובמדת בהירותן וברירותן, שהן תולדות מהבנת צורת החכמה.

ובלשון חז"ל כינו את האנשים שיש בכחם להשיג צורת החכמה ולהרגישה בשם 'אנשים של צורה'.

'אנשים' של צורה' - אנשים המקבלים כל דבר, עם צורתו. ויש לדעת כי ההבדל בין איש צורה לשאינו איש צורה, ניכר הוא בכל ידיעותיו ורגשותיו. גם אמונתו אחרת לגמרי היא, יותר עמוקה, יותר בהירה, יותר פנימית

ו' סיון ב' אלפים תמ"ח - היום החמישים ליציאתם ממצרים - נפתחו כל היכלות השמים, ודלתות תהומות הארץ, והיבשות שמתחתיה נגללו!...

כִּי יִגְרָתִי מִפְּנֵי הָאָף וְהַחֲמָה אֲשֶׁר
קִצַּף ה' עֲלֵיכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם
וַיִּשְׁמַע ה' אֵלַי" (דברים ט, יח-יט)...

ואז, בכ"ט אב, כעבור תשע מאות
וששים שעות תפילה! (שזה
סכום השעות שיש בארבעים יממות)
התגלה הקב"ה למשה ואמר לו:

"פֶּסֶל לָךְ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים כְּרֵאשֵׁינִים
וְכַתְּבֵתִי עַל הַלַּחַת אֶת
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלַּחַת
הַכְּרֵאשֵׁינִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ" (שמות לד, א).

ולמחרת בראש חודש אלול עלה משה
רבינו לשמים לקבל לוחות
שניים, וכעבור ארבעים יום - ביום
הכיפורים - נתרצה הקב"ה לישראל
בשמחה ובלב שלם, ואמר לו 'סלחתי
כדברך', ומסר לו לוחות שניות.

ונמצא, שתחילת מתן תורה היה
בפרשת יתרו, שאז, ניתנו,
לוחות ראשונות, וסיום מתן תורה
היה בפרשת ואתחנן שאז נתנו
לוחות שניות.

וכאשר ירד משה רבינו מהר סיני
והלוחות השניות שבידו,
קרנו פניו באור נורא, ועם ישראל
יראו מלגשת אליו, וכמו שנאמר:
"וַיְרֵא אֶהְרֹן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה

באותה שעה נשגבה של שמיעת
עשרת הדיברות, זכו עם
ישראל לגילוי אור אלקי במוחש -
"וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת
הַלְפִידִם וְאֶת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת הַהָר
עֹשֶׂן" (שמות כ, טו)...

מעמד הר סיני הסתיים, משה רבינו
פונה לעם ישראל ואומר
להם: אני עולה להביא את התורה
לעולם, עוד ארבעים יום אני חוזר.

עם ישראל המתינו במחנה בקוצר
רוח, מצפים ומחכים וסופרים
את השעות לבואו של משה.

ובינתיים, השטן עבד שעות נוספות...

עם ישראל חטאו בעגל. הקב"ה
מתגלה למשה ואומר לו:
מבחנתי נגמר הסיפור - "וְעַתָּה
הַנִּיחָה לִּי וַיִּחַר אִפִּי בָהֶם וְאֶכְלָם
וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְדוֹל" (שם לב, י).

רעד חלף בגיוו של משה... הוא נאזר
בגבורה ונתעטף בעוז, והחל
להלחם בכל כחו על ביטול הגזירה...

במשך ארבעים יום רצופים התפלל
לפני הקב"ה במסירות נפש
עצומה, שנאמר: "וְאֶתְנַפֵּל לְפָנָי ה'
כְּרֵאשֵׁינָה אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה
לָחֶם לֹא אֶכְלָתִי וַיִּמָּוֶה לֹא שְׁתִּיתִי..."

והנה קרן עור פָּנָיו וַיִּירָאוּ מִגֹּשֶׁת אֱלֹהִים (שם פסוק ל) ...? ²¹
ובמדרש שאלו: מהיכן זכה משה לקרון פנים? ...

הברקת הלב והנשמה

של משה, שאין לה אומר ודברים, אלא מתפרצת ומזהירה דרך דמותו, ומאירה את פניו... ואור החכמה אצל משה רבינו גדל כל כך, עד שהתפרץ באור גדול בזוהר קרני הוד.

ומגלה לנו רבי ברכיה כיצד השיג משה רבינו את חכמתו:

התורה יש בה שלשה חלקים:

החלק הראשון - החכמה הנגלת לנו. וכל יהודי שיעסוק בתורה ברצינות יכול להשיג אותה.

החלק השני - חלק התורה שלא נמסר לאדם בידו. אינו יכול להשיגו על בוריו, ולשאת ולתת בו כמו בדבר הנמצא אצלו.

אי אפשר לתופסו בשכלו, אבל עם כל זה, ניתנה האפשרות להציץ בו, ולראותו מזהיר לפניו, ולהרגישו בנפשו כמרחוק.

”ומשה לא ידע פי קרן עור פָּנָיו” (שמות לד, כט). ושאלו במדרש (שמות רבה פרשה מז אות ו): ומהיכן נטל משה קרני ההוד?

רבי ברכיה הכהן בשם רבי שמואל אמר: הלוחות היו ארכן ו' טפחים ורחבן ו', והיה משה אוחו בטפחיים, והשכינה בטפחיים, וטפחיים באמצע, ומשם נטל משה קרני ההוד...

וביאר הגאון רבי יוסף יהודה ליב בלוך: חכמתו של האדם ניכרת מתוך זיו קלסתר פניו, כי החכמה הנמצאת בפנימיות נפשו של החכם, מתפרצת דרך כל מציאותו, ובברק אורה, היא מזהירה דרך פניו, ומאירה את כל מהותו.

וזו הסיבה שקרנו פני משה!

קרני ההוד, הם תולדה מאור החכמה הפנימית, שהיתה אצורה בנפשו

מעין החכמה

ה' פֶּאֶשׁ אֶכְלֶת בְּרֵאשׁ הָקָר לְעִינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל” (שמות כד, יז) ולא יראים ולא מזדעזעים! ומשעשו את העגל אף מקרני הודו של משה היו מרתיעים ומזדעזעים!

21. ופירש רש"י, וז"ל: וייראו מגשת אליו - בוא וראה כמה גדולה כחה של עבירה, שעד שלא פשטו ידיהם בעבירה, מהו אומר: "וימְרָאָה כְּבֹד

הראשון, בלמוד התורה, זכה להכנס גם לחלק האמצעי... ואור התורה שהאיר בו מחלק התורה הזה, שאין לו שום מילים ואותיות, ואינו נתפס בדיבור ומחשבה, רק שהבריקה בלבו ונשמתו של משה, אור חכמה עילאה זו, היא שהאירה בנפשו והזהירה על פניו בקרני הוד.

צורת החכמה שבלבו, שלזה כל ביטוי ולשון לא יספיקו, היא שהתפרצה דרך פניו בזוהר קרני הוד...

עם ישראל יראו לגשת אליו, ולכן לקח משה בד וכיסה את פניו, וכך נאמר: "וַיִּתֵּן עַל פְּנֵי מֹשֶׁה" (שמות לד, לג)...

והיו עיניך רואות את מוריך

המסוה) בשעה שהיה מדבר עם ישראל, ובשעה שהמקום נדבר עמו...

ובספר עקידת יצחק (שער נד) להגה"ק רבי יצחק עראמה

כתב, וזתו"ד: וענין קירון הפנים, הוא זיו עליון וזוהר אלהי המושפע על האיש אשר מלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ודעת, כמו שאמר החכם "חִכְמַת אָדָם תֵּאִיר פְּנָיו" (קהלת ת, א). וכל שכן מי שזכה לראות פני עליון לדבר בו פנים אל

החלק השלישי - הוא שער בינה שאי אפשר לאדם, ולו גם היותר נעלה וקדוש כמשה רבינו, להשיג אותו, כי הוא שורש התורה הקשור בידיעת הבורא ברוך הוא.

וזו כוונת רבי ברכיה, **והיה משה אוזן בטפחיים** - זה החלק הראשון, הנגלה.

והשכינה בטפחיים - זה החלק השלישי, הגנוז ונעלם.

וטפחיים באמצע - זה החלק האמצעי, שבו אפשר רק להציץ...

ומשם נטל משה קרני ההוד - משה רבינו אחר שעבר את החלק

הלוחות השניות הוכנסו לארון הברית, והרבי הראשון - משה רבינו, החל ללמד תורה את עם ישראל.

ומכיון שהרוצה לקבל מרבו את נשמת התורה, חייב לראות את צורת רבו, לכן בשעה שלימד משה רבינו את עם ישראל הסיר את המסוה.

וכך כתב רש"י (שמות לד, לג) וז"ל: ונטלו (פירוש: היה מסיר את

כי כשהיה משה לומד מפי הגבורה היה צריך להסיר מעל פניו את המסוה כדי ליפות כח המושפע.

וכשהיה מלמד לישראל היה גם כן צריך להסירו **לגדל ולחזק כח המשפיע**, אשר בזה היה יוצא כמעט כל זמנו כמו שידוע מסדר הלימוד. הנה אם כן איפוא שלא היה לו פנאי לתתו על פניו, רק במעט מהזמן שלא היה לומד ומלמד...

ונחזור לרבי יהודה הנשיא...

פנים, שיהיה הזוהר נפלא מאוד, כמו שאמרו פני משה כפני חמה (בבא בתרא עה.)...

ולכן שם משה על פניו מסוה.

אמנם ענין המסוה, הוא כדי שלא יהנה ממנו בשעה שהיה עוסק בענייני החומר!

ומכיון שמשה רבינו היה שיא השלמות האנושית, וענייני החומר לא תפסו אצלו מקום כלל, לכן הזמן שהמסוה היה על פניו היה מועט ביותר!

מעלת ראיית פני צדיק

ומפני חפץ לב חכם להעניק משפע חכמתו, ולמסור מה שהוא מרגיש בעומק נפשו לזולתו, פורצת זו החכמה ושופעת על ידי כל מהותו, מתבטאת בשרטוטי פניו ותנועות גופו ואבריו, לא רק על ידי תנועות ובטויים שאפשר להשיגם בחוש, אלא, באמת חודר זה דרך כל מהותו ומזהיר דרך כל גופו.

והתלמיד, יכול להשיג זה, ולקבל שנפשו, רק על ידי התדבקותו וקרבת נפשו לרב, ובשעה ששומע דברי הרב, בראותו דמות דיוקנו, הרי הוא מרגיש מה

ישב רבי יהודה בקרב תלמידיו וסיפר, באותה עת שנשבה הרוח והעיפה את הצעיף מצוארו של רבי מאיר קיבלתי אור נורא...

וכך אמר הגאון רבי יוסף יהודה ליב בלוך: כבר ביארנו כי עיקר תוכן החכמה היא צורתה. והנה, כשהחכם יושב ודורש, אינו יכול למסור בדברי פיו, רק את חומר החכמה, אבל צורת החכמה, מה שמרגיש לבו - לב חכם, אי אפשר לו למסור במילים, כי צורתא דשמעתתא, נשמת התורה אינה נמסרת בדברים לחוד.

הנשיא, שהחכמה האצורה בקרבו פרצה דרך כל גופו, ועל ידי קרן אורה שחדרה להם מאצבעותיו של רבי, הזהיר להם ברק החכמה של רבם, ועל ידי זה זכו לצורת התורה.

רואים אנו מזה, כמה גדול ערך צורת החכמה, כי רבי יהודה הנשיא ורבי יוחנן וריש לקיש, לא החשיבו כל ידיעותיהם הגדולות והרבות בתורה מול יתרון אור התורה שקיבלו מראיית צוארו של רבי מאיר או אצבעותיו של רבי, שעל ידי זה השיגו מה מצורת החכמה היתרה שבלב רבם. והחשיבו זאת במדה כל כך מרובה, עד שאמרו: לא זכינן לאורייתא וכו', כי הבינו להעריך כל כך את הצורה של החכמה, עד שידעו כי כל קנייניהם הרוחניים קיבלו הערך הנכון רק על ידי יתרון השגה בצורת החכמה...²²

שבלב רבו, ושומע שפת נשמתו, ואז הוא מרגיש צורת החכמה, על ידי שפת הנשמה, הנמסרת מנשמת הרב לנשמת התלמיד - בלי אומר ודברים.

וזהו מה שאמר רבי יהודה הנשיא: 'לא זכיתי אנא לאורייתא'. כלומר, לא זכיתי לקבל צורת החכמה, להבין צורתא דשמעתתא - שזהו עיקר התורה, ושרק על ידי הבנתה נעשית התורה לקנין נפשו של האדם, אלא דחזינא לצוארו של רבי מאיר, שעל ידי שהסתכל בצוארו בעת שלמדו תורה, זכה להבין מנשמת התורה האצורה בנפשו של רבי מאיר.

וכן רבי יוחנן וריש לקיש אמרו שעיקר החכמה השיגו ממה שנסתכלו באצבעותיו של רבי יהודה

מעין החכמה

מעולם, אך מתוך שיחם ושיגם של הבריות ניתן היה להסיק, כי מדובר בעובד ה' בדרגה עילאה ביותר.

נעמה השמועה לחיכו של ה'חווה', וגמר אומר להתעכב בעיר יותר משסבר בתחילה, במטרה לשבות שבת במחיצתו של אותו צדיק ולזון את עיניו באש הקודש המתלקחת בקרבו. ואכן, במהלך כל השבת, לא שבעו עיניו ואזניו של ה'חווה' מן התפילות הנלהבות ודברי

22. סיפר הגאון החסיד בעל לשון הזהב הרב מרדכי גרליץ שליט"א (צנתרות הזהב ח"ב עמוד פא) וז"ל: באחת מנסיעותיו להסתופף בצל רבו הקדוש, רבי אלימלך בליזנסק, חלף ה'חווה' בעיר אחת, ולאזניו גונבה שמועה, כי זרח בה אורו של צדיק נפלא, אשר עבודתו מצטיינת ביגיעה רבה ובהתלהבות יתירה.

שמו של אותו צדיק היה לו, אמנם, חדש לחלוטין, ואת שמעו לא שמע

מסילות אל הנפש

פרשת יתרו - מעלת ראיית פני צדיק

מליזנסק, ואם יש את נפשכם, אשמח לצרף אתכם למסעי ואקרבכם למחיצתו!

נראים לי דבריכם - השיב הלה - דא עקא, שמחמת עכבות מיוחדות, לא אוכל לצאת למסע לפני שבת הבאה!

למענכם אעשה! - נענה החוזה - ואתעכב פה בעירכם עד אחרי השבת הבאה!

נותר החוזה שבוע נוסף בעיר, וגם את השבת הבאה שבת במחיצת ידיו החדש, הצדיק והעובד. ואכן, מיד לאחר אותה שבת, יצאו שניהם למסע יחדיו, ויבואו לליזנסק.

עם הגיעם לליזנסק, כאשר פנו שניהם אל מעון הרבי, פתח אותו חבר וביקש מן החוזה, כי יציג אותו לפני הרבי ויספר לפניו בשבחו. הבקשה, עקצה אמנם באזנו הטהורה של החוזה, אך הוא תלה את הדבר בזרותו של הלה אל דרך החסידות הקדושה, הסולדת מכל שמץ של פניה עצמית וגבהות הלב בעבודת הבורא.

ויהי, כאשר אך נפתחה דלת חדרו של הרבי ושניהם הופיעו על הסף, מיהר רבי אלימלך להסב את פניו אל עבר הקיר, ואף לא השיב להם 'שלום'. ביותר, היה הדבר לפליאה בעיני החוזה, אשר הורגל מאז ומקדם, כי בכל עת בואו, קם הרבי ממקומו ורץ לקראתו בשמחות וגיל ובידים מושטות ל'שלום'.

רגעים ארוכים ניצבו שניהם נבוכים על עומדם, אך משלא חל שום שינוי והרבי לא החזיר את פניו אליהם, נאלצו לצאת מן החדר כלעומת שבאו. דוממים

התורה העמוקים, כמנהג הצדיקים הקדושים, רועי אבן ישראל, ממשיכי דרכו של הבעל שם טוב הקדוש.

במוצאי שבת, נכנס ה'חוזה' לבקר את הצדיק בחדרו פנימה, והשאלה הראשונה שעלתה על לשונו היתה:

מאיזה בית מדרש קאתי מר? אצל מי מצדיקי הדור למד ובצילו של מי הסתופף?

דוקא התשובה שקיבל, הפתיעה את ה'חוזה' יותר מכל הגדולות והנצורות אשר ראו עיניו עד כה:

לא למדתי אצל שום רב - השיב אותו צדיק - ומימי לא הסתופפתי בצילו של אף אחד מצדיקי הדור!

נדהם ה'חוזה' ובמוחו חלפה מחשבה כבזק: היתכן?! והרי קיימא לן, כי את דרך החסידות הקדושה לא יוכל שום אדם להשיג מעצמו, כי אם דוקא מפי רב מוסמך, אשר קיבל מרבו, ורבו מרבו, עד הבעל שם טוב הקדוש בעצמו!...

אך הוא נצר את התמיהה בלבו, וליבא לפומא לא גליא.

לאחר שיחה ארוכה בדברי תורה, משנעשו לבותיהם קרובים זה לזה ביותר, נענה ה'חוזה' ואמר לבן שיחו: לו לעצתי שמעתם, נוסעים הייתם להסתופף בצילו של אחד מצדיקי הדור, ממשיכי דרכו של מרן, אור ישראל, הבעל שם טוב הקדוש. כי אז, מוסיפים הייתם על קדושתכם ועל מדרגתכם כהנה וכהנה! אף אני, מועדות עתה פני אל מורי ורבי הקדוש, הרבי רבי אלימלך

בנפש עגומה ובפנים נפולות שב החוזה אל אכסנייתו, והכרת פניו ענתה בו חיש והסגירה את סערת רוחו לעיני אותו חבר. משרבו הפצרות חברו בו, לגלות לו את אשר בלבו, פתח החוזה וסח לו את כל דברי הרבי, לא הפיל צרור ארצה.

ויחרד החבר וילפת, ומיד הודה ולא בוש, כי כל דברי הרבי אמת וצדק. אכן, אלה וכאלה היו מחשבות לבו כל היום, וכל מגמתו בתורה ובעבודה מלוות בפניות אלו, למצוא חן בעיני הבריות ולהיקרא בפייהם צדיק וקדוש. אמנם, ראיית פני הצדיק הרבי רבי אלימלך כבר הועילה לו להבין כי לא על זו הדרך תהיה תפארתו ולא בה יגיע אל תכליתו.

הוא נפל, איפוא, ארצה למרגלותיו של החוזה, פרץ בבכי תמרורים והתחנן לפניו על נפשו, לבל יניחנו לשקוע, חס ושלום, בתהום הקליפה, כי אם ישוב וילך אל הרבי, לבקש מלפניו ולהפציר בו, כי יחוס וירחם על נפש הדל והאומלל ויפרוס עליו את סוכת שלומו, להאיר את עיניו, למשותו מטיט היוון, להעלותו מפי שאול ולהדריכו בנתיב האמת.

שב החוזה אל הרבי ומסר לו את דברי האיש ואת תחנוניו. ויען רבי אלימלך ויאמר: 'למרבה הדאבה, השריש כבר הלזה בדרכו העקלקלה, אשר הוא נוהג בה מזה עידן ועידנים, ולא בנקל ניתן יהיה למושכו ולהעלותו מעמקי הקליפות אשר בתוכן הוא שקוע. ואנכי זקנתי ושבתי, ושוב אין כחי במתניי להעמיס את העבודה הקשה הזו על גבי לבדי'.

אם אכן חפץ ישע הוא, באמת ובתמים, יואיל נא להתעכב פה בעירנו עוד

ומחרישים פסעו אל עבר אכסנייתם, שקועים איש איש במחשבותיו הנוגות.

לאחר שהשיב את חבירו לאכסניא, חזר החוזה חרש על עקבותיו ושב למעונו של הרבי בגפו. עתה, מיד לכשראהו, קם הרבי ממקומו בשמחה רבה, כפי מנהגו מאז, רץ לקראתו בזרועות פתוחות, ובשמחה רבה קרא: שלום עליכם! ברוך הבא בשם ה'!...

לאחר ששאלו לשלומו ושוחח עמו בחיבה, נענה רבי אלימלך ואמר בנימה של תרעומת: מה זה היה לך, איציקיל יקירי? איזה חבר בחרת לך ועם מי ארחת לך לחברה?! הרי אפילו להסתכל בפניו לא יכולתי! הלא תדע, כי מי שמאנה את עצמו בעבודה שקרית, הרצופה ב'פניות' ובכוונות זרות, הרי הוא גרוע יותר מאדם מגושם!...

פתח החוזה והחל לתנות באזני רבו, את כל אשר ראו עיניו זה שתי שבתות רצופות במחיצתו של אותו צדיק: תורה, תפילה, עבודה, התלהבות, וכן הלאה - אשר לא תמלאנה האזנים משמוע. לאחר שכילה החוזה את דבריו, השיב רבי אלימלך ואמר:

דע לך! כי כל תורתו ותפילתו, כל עבודתו והתלהבותו, נופלים ברשת הסיטרא אחרא ויורדים לעמקי הקליפה, רחמנא ליצלן. יען כי ביסוד עבודתו טמונה המגמה הפסולה, להתהדר ולהתפאר בעיני הבריות, למען יאמרו עליו: הי צדיק! הי קדוש! עובד ה' באש להבה! הואיל וכך, אין תפילתו רחמים ותחנונים לפני המקום, אלא מבוא למילוי גאותו, ועל כן היא תועבה. כך היא גם תורתו וכל שאר ענייניו!...

יש צדיקים שזכו ללמוד עשרות שנים, וכשהגיע זמנם נפטרו מתוך הלימוד, כפי שמספרים על הגה"ק רבי עובדיה הדאיה זיע"א שהיתה לו פטירה מיוחדת במינה:

יום שבת קודש פרשת יתרו (כ' בשבט ה'תשכ"ט) עבר עליו כרגיל, וכדרכו מימים ימימה עלה לתורה וקרא ביעשרת הדברות'. בצהרים הלך לבית מדרשו לתפילת המנחה, וכשחזר לביתו ישב לשולחן לימודו והחל ללמוד. לפתע נשמת הספר מידו, הוא קם ושכב במטתו לנוח קצת, ובאותם רגעים קדושים יצאה נשמתו בטהרה בזמן רעוא דרעוין במיתת נשיקה. השכינה הקדושה פשוט עברה לידו ונשמתו נדבקה בה ועלתה עימה בסערה השמימה, בלי כאבים, בלי יסורים... זכותו תגן עלינו!

ובהשגחה פרטית, בעת עוסקנו במעלת הצדיקים אשר זכו לצורה הפנימית של החכמה, השבת, פרשת יתרו, תחול ההילולא של הגה"ק המקובל - רבי עובדיה הדאיה זצוק"ל (מחבר שו"ת ישכיל עבדי), אשר זכה להגיע לספירות עליונות בסולם החכמה והדעת ונגלו לו סתרי תורה. הרב עובדיה הדאיה שימש כראש ישיבת המקובלים 'בית אלי' (מתלמידיו היו הגאון המקובל רבי מרדכי אליהו זצ"ל, הרב מאיר גץ זצ"ל ועוד) וחזיר ספרים רבים בנגלה ובנסתר.

על כן ראינו לנכון לסיים את שיחתנו בדבריו של אבא מארי רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א (בצור ירום חלק יא פרק מו עמוד 229), וז"ל:

מעין החכמה

ולאחר מכן הזמינוהו לפניהם לפני ולפנים והתעסקו עמו ארוכות וקצרות. סוף דבר, ערכו למענו דרך תשובה מפורטת על העבר, וסללו לפנינו דרך כבושה ומישרת לעתיד.

לאחר עמל ויזע, זכה האיש למצוא את המסילה העולה בית אל, קיבל על עצמו עול תורה ועבודה בדרך החסידות הזכה והברה, באמת לשם שמים ובלי שום פניה זרה, וזכה לעלות ולהתעלות ולהימנות על עבדי ה' הנאמנים.

ירחים אחדים, עד אשר יגיע אחי הקדוש, רבי זושא, לבקרנו. כי אז, אבקש ממנו ואחלה את פניו להצטרף עמי אל המלאכה, אולי יעתר לנו ה' ונוכל שנינו ביחד, בכחות משותפים, לחלצו משבי הסטרא אחרא ולהעמידו בקרן אורה על דרך המלך!...

נותר הלה לשבת בליזנסק תקופה ארוכה, עד אשר הופיע רבי זושא ובא שמה. או אז, הסתגר עימו רבי אלימלך בחדרו כדי לשבת ולדון בתיקונו של אותו אדם,

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

החכמה ונשמתה - היא פנימיות הידיעה המתפשטת בלב האדם, מצטיירת בו ומורגשת בנפשו של אדם. צורת החכמה, היא עיקרה ותוכנה האמיתי. **האדם אינו נקרא חכם רק מידיעת החומר של החכמה בלבד, משום שרק האוזן שלו קלטת את הדברים, אבל הם לא נכנסו בלבו ולא חדרו לתוך נשמתו.** אבל רק כשהוא מכיר ומבחין בצורת החכמה, מתעמק בה, ומקיף אותה מכל צדדיה, **רק אז היא נתפסת בלבו של האדם, ונעשית חלק מנשמתו.**

ג. אנשים שזכו להשיג את החלק הפנימי של התורה, את הצורה שלה, הם נקראים: **'אנשים של צורה'**. רק מי שנקרא 'איש של צורה' יכול להגיע לדביקות אמיתית בה' יתברך. כי הדביקות באה רק על ידי בהירות וחוזק האמונה, ורק מי שאמונתו בהירה וחדורה בעמקי נפשו, יכול להגיע למעלת הדביקות, ובכך להשפיע ברכה לזולתו משום שברכתו יוצאת בהכרח יותר בהירה. **ולכן על האדם לחפש אנשים כאלו שהם אנשים של צורה להידבק בהם, ללמוד מהם ולהתברך מהם.**

ד. הרבי הראשון - משה רבינו, זכה להשיג את נשמת התורה בצורתה האמיתית ולכן זכה ש'קרן עור פניו. וכך גילו לנו רבותינו שבתורה יש שלשה חלקים: החלק

א. מסירת התורה מדור לדור היא על ידי החכמים שבכל דור ודור ולא על ידי לימוד התורה לבד. **משום שכל עיקר הבנת התורה וקבלת נשמת התורה היא רק על ידי ראיית פני החכם.** כי כשהחכם יושב ודורש הוא אינו יכול למסור בפיו כי אם רק את חומר חכמת התורה, אבל צורת החכמה, מה שחכם מרגיש בלבו, אי אפשר לו למסור במילים, כי נשמת התורה אינה נמסרת בדברים לחוד. **ולכן חשוב שלכל אדם יהיה רב צדיק שילמד ממנו תורה ובכח ראיית פניו יזכה להשגות נפלאות בתורה.**

ב. עיקר חכמת התורה היא **השגת הצורה הפנימית שלה.** משום שכל הברואים בעולם מורכבים מגוף ונשמה. ואפילו הדומם, יש לו בחינת נשמה וזה כח רוחני שמאחד את כל הקיום שלו. שתי בחינות אלו, נקראים בשם: 'חומר', ו'צורה'. ומשניהם יחד, נשלם כל דבר שבעולם. חומר - הוא עצם הדבר. והצורה - הכח הרוחני המקיים את הדבר.

וכן הדבר הוא גם בעניינים הרוחניים. ואחד מהדברים הרוחניים ביותר שנבראו היא ה'חכמה' שגם לה יש חומר וצורה. החומר של החכמה - הוא ידיעת החכמה הבא לידי ביטוי במילים ואותיות של דיבור וכן בכתב ובמחשבה. צורת

מסילות אל הנפש

פרשת יתרו - העולה מן האמור להלכה ולמעשה

כל המסכים המבדילים ולזכות להכנס גם לחלק האמצעי. ואור התורה שהאיר בו מחלק התורה הזה, שאין לו שום מלים ואותיות, ואינו נתפס בדיבור ומחשבה, רק שהבריקה בלבו ונשמתו של משה, אור חכמה עילאה זו, **היא שהאירה בנפשו והזהירה על פניו בקרני הוד**. צורת החכמה שבלבו, שלזה כל ביטוי ולשון לא יספיקו, **היא שהתפרצה דרך פניו בזהר קרני הוד**. ומכאן נלמד מהי מעלתו של משה רבינו וכמה רחוקים אנו מהשגתו. וכמו שאנו אומרים ב"ג עיקרים של התורה הקדושה: **שמשה רבינו הוא אדון לכל הנביאים ונבואתו אמת!**

הראשון - היא חכמת התורה הנגלית לנו **שכל יהודי שעוסק בתורה ברצינות יכול להשיג אותה**. החלק השני - חלק התורה שלא נמסר לאדם בידו. ואי אפשר להשיג את זה על בוריו, ולשאת ולתת בו כמו בדבר הנמצא אצלו. ואי אפשר לתפוס את זה בשכל, אבל עם כל זה, **ישנה האפשרות להציץ בו ולהרגישו בנפש כמרחוק**. והחלק השלישי - הוא שער בינה שאי אפשר לאדם, ולו גם היותר נעלה וקדוש כמשה רבינו, להשיג אותו, **כי הוא שורש התורה הקשור בידיעת הבורא ברוך הוא**.

ומשה רבינו בכח עבודתו הנוראה ובמסירות נפשו, זכה לשבור את

”ענין שליח הוא למטה יקרים מה התמורה מאשר”

מוקדש לברכה והצלחה
של ידידינו היקרים והאהובים
אוהבי התורה ולומדיה

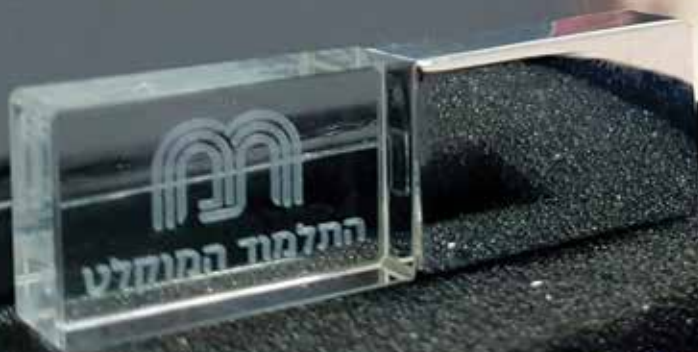
משפחת מרמלשטיין היקרים
ה"ה פריץ מנשה בן רבקה הי"ו
ומרת ציפורה צהובה בת ראשע תחי'
והילדים היקרים
הנה מוכל נהמה, היום הוד
ליאורה פריידא, יצחק יוסף ומאיה דהל.

זכות המצוה תגן בעדם ובעד כל אשר להם
ויצליחו בכל מעשי ידיהם וישפיע להם ה'
יתברך שפע טובה וברכה אושר ושמחה ונחת
יהודי חסידי מכל יוצאי חלציהם לאורך ימים
טובה ברכה ושמחה
אמן אמן.

המעוניינים להקדיש לברכה, לרפואה
ולהבדיל לעילוי נשמת יקיריהם: 08-3740200

מוקדש
לעילוי נשמת המנורה-הטהורה
מון אמו"ר הקדוש
רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א

בס"ד

לרגל תחילת מחזור 'הדף היומי':

לימוד כל הש"ס בהישג יד!

'התלמוד המוקלט'
מאת הרב שבתי סבתו

מוחדד השקפה
מיוחד!

- כחצי שעה לדף גמרא -

www.hameir-laarets.org.il
054-3964949 • 08-3740200

שיעורי השבוע

ספי הרהג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

זמני שבת קודש

פרשת יתרו
י"ט שבט התש"פ

רבינו תם	יציאת שבת	הדלקת נרות	עיר
18:38	18:01	17:09	באר שבע
18:35	17:58	17:06	חל אביב
18:35	17:58	17:07	חיפה
18:38	18:01	17:08	אילת
18:39	18:01	16:49	ירושלים
		17:09	ירושלים 20 דק'

כל יום | 4:30 'חובת התלמידים', 17:00 'עין יעקב'
בבית הכנסת 'המאיר לארץ' רחוב חיל שריון 39

נתיבות

שני (כל שבוע) | 20:00

בבית הכנסת 'היכל נפתלי' רחוב ברוריה 6

אשדוד

שידור חי

רביעי כ"ד שבט 19/2 | 20:00

בבית הכנסת 'רינת ירושלים - היכלא דרבנו יורם' רחוב הגלבוע 1

באר שבע

חמישי כ"ה שבט 20/2 | 20:00

בבית הכנסת 'מגן אליהו משכן יצחק' (חניית בית ספר רבין)

דימונה

שישי (כל שבוע) | אחר שחרית

בבית הכנסת 'המאיר לארץ' רחוב חיל שריון 39
אחר השיעור תתקיים קבלת קהל (עד השעה 10:30)

נתיבות

שיעורי השבת

בבית הכנסת 'המאיר לארץ'
חיל שריון 39, נתיבות

16:20 מנחה, קבלת שבת
שיחה וערבית

5:00 שחרית, קידוש
שיעור חסידות 'אליבא דנפשא'

14:00 שיעור 'תומר דבורה'
15:15 מנחה

17:45 ערבית מוצש"ק

ברוכים הבאים בשם ה'

מסירות אל הרב

ספי קדשו של אמור' זיע"א

כתב ה"שפת אמת" אין לך מידה רעה יותר מכפיות טובה. על ההורים להכיר טובה לבורא עולם על כל הטוב המשפיע להם, ולשדר זאת באווירה בבית, וכך יפנימו ילדיהם שגם הם צריכים להכיר טובה ולהודות להוריהם.

כשילד מקבל הכל כדבר מובן מאליו ואינו מרגיש הכרת הטוב, נפגמת נפשו האלוקית המושתתת על הכרת הטוב.

היה שותף

בהפצת תורה חובקת עולם

לתרומות: בנק מרכנתיל דיסקונט, סניף 721 נתיבות, חשבון 23357.
בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519.
וקן בכל עמדות 'נדרים פלוט'